

Träningsutrymmen och understöd eller fungerande symbios?

Idrottsföreningarnas samarbete med den offentliga sektorn i en mellanstor finländsk kommun

Avhandling pro gradu

Fakulteten för samhällsvetenskaper
och ekonomi

Offentlig förvaltning, Åbo Akademi

Annika Enlund-Piirto, 23354

Handledare: Linnéa Henriksson

Våren 2023

Abstrakt för pro gradu

Ämne: Offentlig förvaltning	
Författare: Annika Enlund-Piirto, 23354	
Arbetets titel: Träningsutrymmen och understöd eller fungerande symbios? Idrottsföreningarnas samarbete med den offentliga sektorn i en mellanstor finländsk kommun	
Handledare: Linnéa Henriksson	
<p>Motion och idrott har ett stort positivt instrumentellt värde för hela samhället. I Finland grundar sig idrottskulturen till en stor del på föreningsverksamhet, vilket till stor del fungerar på frivillig basis. Idrottslagen (390/2015) definierar kommunens roll i att skapa förutsättningar för idrott och motion bland annat genom att tillhandahålla motions- och idrottstjänster, uppföra och upprätthålla idrottsanläggningar samt stödja medborgarverksamhet. I flera europeiska länder har man strävat till en närmare och mer formell nivå av samarbete mellan frivilliga organisationer och den offentliga institutionen, vilket också gäller samarbetet med idrottsföreningar.</p> <p>Syftet för avhandlingen är att klargöra samarbetet mellan kommunen och idrottsföreningarna. Syftet besvaras med hjälp av följande forskningsfrågor: Hurdan nivå av samarbete förekommer mellan idrottsföreningar och kommunen i M-stad? Hur upplevs samarbetet från dels idrottsföreningarnas, dels kommunens håll? Hur ser utvecklingen av samarbetet mellan idrottsföreningarna och kommunen ut?</p> <p>Studien är gjord som fallstudie med fokus på en stad, som anonymiserats och i avhandlingen kallas för M-stad. Intervjuer har gjorts med 14 respondenter, varav representanter från sju olika idrottsföreningar. Fem av respondenterna representerar kommunens anställda vars arbetsuppgifter tangerar idrottssektorn. Intervjuerna har tematiserats och analyserats på olika sätt. Intervjusvaren som hör till den första forskningsfrågan analyserades med hjälp av en mall medan de två andra forskningsfrågorna har analyserats med hjälp av teman.</p> <p>Undersökningen visar att samarbetet varierar mellan de olika idrottsföreningarna och att de allra flesta samarbetsformer rör sig om aspekter som utrymmen och bidrag. Det förekommer även olika slags samarbetsprojekt mellan idrottsföreningar och kommun, varav det mest aktuella handlar om Finlandsmodellen för hobbyverksamhet. Samarbetet upplevs också olika, ofta beroende på idrottsföreningarnas möjlighet till tillräckliga träningsutrymmen, vilket ses som en stor utmaning i M-stad. Både representanter från idrottsföreningarna och representanter från kommunalt håll nämnde ett minskat intresse av frivilligarbete som en utmaning. En hybridarena är i planeringsstadiet, vilket troligtvis bidrar till bättre samarbetsrelationer i M-stad. Utvecklingen av samarbetet mellan idrottsföreningar och kommun, ses som viktigt från kommunens håll och har också nämnts i M-stads styrdokument.</p>	
Nyckelord: idrottsförening, föreningsverksamhet, samarbete, offentlig sektor, hobbyverksamhet, frivilligarbete, idrottspolitik, samarbetsprojekt, partnerskap	
Datum:	Sidantal: 59

Innehållsförteckning

Tabellförteckning.....	4
1. Inledning	5
1.1 Syfte och frågeställningar.....	5
1.2 Bakgrund.....	5
1.3 Disposition.....	7
2. Finlands idrottspolitik samt rollfördelning mellan kommuner och idrottsföreningar.....	7
2.1 Idrottspolitiken och dess utveckling i Finland.....	8
2.2 Kommunernas roll i att ordna idrottsverksamhet	10
2.3 Idrottsföreningarnas roll i att ordna idrottsverksamhet.....	12
2.4 M-stads strategi och utvecklingsplan för idrottssektorn.....	14
3. Samarbete och partnerskap mellan föreningar och kommun.....	15
3.1 Samarbete mellan föreningar och kommun.....	15
3.2 Begreppet partnerskap.....	17
3.2.1 Samarbete och partnerskap mellan idrottsföreningar och kommun.....	18
3.2.2 Finlandsmodellen för hobbyverksamhet.....	20
3.3 Utmaningar i samarbete mellan föreningar och kommun.....	21
4. Metod.....	22
4.1 Upplägg och genomförande.....	22
4.2 Forskningsdesign.....	22
4.3 Urval.....	23
4.4 Etik.....	24
4.5 Datainsamlingsmetod.....	24
4.6 Databearbetning och analys.....	25

4.7 Validitet och reliabilitet.....	25
5. Resultatredovisning, samarbete mellan idrottsföreningar och kommun.....	26
5.1 Presentation av respondenterna.....	26
5.1.1 Presentation av idrottsföreningar.....	27
5.1.2 Presentation av kommunens representanter.....	29
5.2 Nivå av samarbete mellan idrottsföreningar och kommun i M-stad	30
5.2.1 Samarbetsmodell.....	31
5.2.2 Nivå av samarbete mellan idrottsföreningar och kommun.....	32
5.2.3 Sammanfattning.....	35
5.3 Upplevelsen av samarbetet mellan idrottsföreningar och kommun.....	37
5.3.1 Samarbete som fungerar samt utmaningar i samarbetet.....	37
5.3.2 Rollfördelning och förväntningar på kommun/förening.....	40
5.3.3 Finlandsmodellen för hobbyverksamhet som del av samarbetet.....	43
5.4 Utveckling av samarbetet mellan idrottsföreningar och kommun.....	45
6. Diskussion.....	47
6.1 Nivån av samarbete mellan idrottsföreningar och kommun i M-stad.....	47
6.2 Upplevelsen av samarbetet mellan idrottsföreningar och kommun.....	49
6.3 Utveckling av samarbetet mellan idrottsföreningar och kommun.....	51
6.4 Sammanfattning samt förslag på vidare forskning.....	52
Källförteckning.....	53

Bilagor

Tabellförteckning

Tabell 1: Sammanfattning av de olika idrottsföreningarnas samarbete med kommunen.....	35
Tabell 2: Sammanfattning av nivån på idrottsföreningarnas och kommunens samarbete i M-stad.....	36
Tabell 3: Idrottsföreningarnas och kommunens syn på samarbete.....	43
Tabell 4. Idrottsföreningarnas och kommunens syn på utveckling av samarbete.....	46

1. Inledning

”Dunk, dunk”, låter det i den stora idrottshallen när barn i olika åldrar tränar fotboll en lördagsförmiddag tillsammans med sina tränare. I och med den egna familjens engagemang i en fotbollsförening har jag fascinerats över hur hela verksamheten fungerar och vilken stor del av detta som bygger på frivilligverksamhet. Ingenting kunde emellertid ordnas utan stöd från kommunens sida. Rollfördelningen mellan kommun och idrottsförening intresserar mig och behandlas därför i denna uppsats. Det är också något som diskuterats i den lokala debatten, när det till exempel diskuteras bygge av ny hybridarena och hur olika föreningar fått sin röst hörd i den diskussionen.

Motion och idrott har ett stort positivt instrumentellt värde för hela samhället. Vetenskaplig forskning visar obestridligt nyttan av motion och idrott i förebyggandet och behandlingen av många folksjukdomar såsom diabetes, sjukdomar i rörelseorgan samt psykiska sjukdomar. Fysisk inaktivitet är något negativt både för den enskilda medborgaren och för hela samhället. Det är enligt WHO den fjärde största riskfaktorn för dödsfall som orsakats av livsstilssjukdomar. (Undervisningsministeriet, 2008; Statsrådets redogörelse om idrottspolitiken, 2018)

1.1 Syfte

Syftet för pro gradu-avhandlingen är att klargöra samarbetet mellan kommunen och idrottsföreningar. Detta syfte försöker jag besvara med hjälp av följande forskningsfrågor;

1. Hurdan nivå av samarbete förekommer mellan idrottsföreningar och kommunen i M-stad?
2. Hur upplevs samarbetet från dels idrottsföreningarnas, dels kommunens håll?
3. Hur ser utvecklingen av samarbetet mellan idrottsföreningarna och kommunen ut?

1.2 Bakgrund

Idrottskulturen i Finland grundar sig till en stor del på föreningsverksamhet. Föreningar har i flera generationer fungerat som fanbärare för idrottskultur, promotorer för folkhälsan och tävlingsidrott, fostrare för ungdomar samt främjare för demokratin. Det som är helt unikt jämfört med många andra områden i samhället är att förverkligande av verksamheten i dessa föreningar, speciellt på gräsrotsnivån, till stor del bygger på frivilligarbete. Det betyder att från en samhällelig synvinkel blir verksamheten i föreningarna mycket förmånlig.

En känd förening och framför allt representationslagen ses som viktiga för kommunernas image och gemenskapskänsla. Trots att det kommunala stödet till föreningarna är relativt småskaligt, så är föreningar på många sätt beroende av kommunens resurser och idrottspolitiken i kommunen. (Koski & Mäenpää, 2018)

Föreningsverksamhet har en lång tradition av deltagande i samhället och även idrottsföreningar har spelat stor roll. Till exempel i idrottslagen från 1990-talet har upprätthållande och byggande av olika slag av sportanläggningar varit på den offentliga sektorns ansvar, då däremot organisering av aktiviteter fallit på föreningarnas ansvar. Det sociala kapitalet och känsla av samhörighet är en del av kommuninvånarnas välfärd och här har kommunerna en betydande roll för att möjliggöra detta. (Zitting et al., 2018)

Enligt en artikel angående samarbete mellan idrottsföreningar och den offentliga sektorn har flera europeiska länder strävat till en närmare och mer formell nivå av samarbete mellan frivilliga organisationer och den offentliga institutionen. En undersökning gjord i fem kommuner i Danmark visar att det finns ett digert samarbete mellan idrottsföreningar och kommunerna i Danmark och att föreningarna har en positiv attityd gentemot samarbete. (Ibsen & Levinsen, 2019)

Produktionen av offentliga tjänster är alltmer beroende av samarbete mellan den offentliga sektorn, den privata sektorn och den tredje sektorn. Grunden för samarbetet är en uppfattning om att dessa aktörer kompletterar varandra och bidrar till en större tillgång till och kvalitet av välfärdstjänster. (Jalonen et al., 2013) Majoinen och Antila (2018) nämner att kommunerna kan bilda s.k. partnerskap (på finska används ordet ”kumppanuus”) med olika aktörer, såsom föreningar, frivilligorganisationer, företag och församlingar, för att befrämja välfärd.

På den medelstora kommunens hemsida kan man läsa att det inom kommunen finns drygt 100 idrottsföreningar inom 60 idrottsgrenar. (Motions- och idrottsföreningarna i M-stad, 2021) Idrottsföreningarna får understöd från stadens budget och dess bidrag reserveras för ändamål såsom: träning av ungdomar under 18 år, kartanslag, projektbidrag, utbildningsbidrag samt bidrag för verksamhetslokaler (Bidrag för idrottsverksamhet i M-stad, 2021). Bildningsnämnden är det organ som beslutar om idrottspolitiska riktlinjer. (Bildningsnämnden i M-stad, 2021). För att hålla stadens namn anonymt väljer jag att kalla staden för M-staden.

Jag använder mig av termen kommun när det gäller samarbete med en idrottsförening. Vid aspekter där stadens namn nämns, använder jag mig av benämningen M-stad. De flesta respondenter kände sig mera bekväma med att använda benämningen stad än kommun i sina intervjuvar, vilket gör att den benämningen ofta används i citaten.

I idrottslagen 390/2015 i Finlands lag uttrycks att ”det är kommunernas uppgift att skapa allmänna förutsättningar för idrott på lokal nivå”. Detta ska enligt 5 § göras dels genom att ordna idrottstjänster som främjar hälsa och välbefinnande för olika målgrupper, stödja föreningsverksamhet, dels genom att bygga och driva idrottsanläggningar. Dessa uppgifter ska skötas i samarbete mellan olika sektorer. Kommunen får enligt 8 § statsandelar för dessa uppgifter. (Idrottslag 390/2015)

1.3 Disposition

Inledningsvis har frågeställningarna presenterats samt en kort förförståelse inom ämnet föreningsverksamhet och samarbetet med kommunen. I kapitel 2 redogörs för idrottspolitik och dess utveckling i Finland och i det kapitlet behandlas också kommunens och idrottsföreningarnas roll i anordnandet av idrottsverksamhet. I kapitel 3 behandlas kommunens samarbete med föreningar samt begreppet partnerskap. Även specifikt idrottsföreningarnas samarbete med kommunen behandlas och vilka utmaningar som kan uppstå i samarbete mellan kommun och föreningar. Metoden behandlas i kapitel 4. I kapitel 5 redovisas resultatet av undersökningen som gjorts och kapitel 6 innehåller diskussion av resultatet. Slutligen förekommer källförteckning och bilagor.

2. Idrottspolitik i Finland samt rollfördelningen mellan kommuner och idrottsföreningar i Finland

Syftet i detta kapitel är att redogöra för idrottspolitik i Finland, dess historia och nutid. I kapitlet granskas även kommunernas respektive idrottsföreningarnas roll i anordnande av motions- och idrottsverksamheten. Dessa två är viktiga samarbetspartners, vilket sedan diskuteras närmare i det tredje kapitlet.

Motion och idrott har som kulturella fenomen blivit mera mångfacetterade och differentierade än tidigare. Nya sätt att motionera och idrotta utvecklas ständigt, tillika med kommersialism samt alltmer utvecklade idrottsredskap. En stor del av den förändringen kan förklaras med att det avspeglar samhällsutvecklingen. Till exempel har urbaniseringen och behov av nybyggda idrottsplatser ett samband. Idrottsföreningarna är inte fristående aktörer, utan påverkas också av samhällsutvecklingen. (Koski & Mäenpää, 2018)

2.1 Idrottspolitiken och dess utveckling i Finland

Med idrottspolitik avses statliga åtgärder med syftet att styra, reglera och utveckla resurser som hör ihop med idrott, elitidrott och motion. Idrottspolitiken förverkligas av staten, kommunerna, föreningar, intressegrupper, idrottsorganisationer och olika forskningssamfund. Utmärkande för den finländska idrottskulturen är att medborgarverksamhet och kommunerna alltid haft en stark ställning. (Suomi et al., 2012; Statsrådet, 2018)

Statens idrottsnämnd grundades 1920. Nämndens första uppgift var att fatta beslut om bidrag som beviljats idrottsorganisationer. Det mest centrala redskapet för att verkställa statens idrottspolitik är idrottslagen som trädde i kraft 1979. En ny idrottslag stiftades 1998 och den nuvarande idrottslagen stiftades 2015. (Statsrådet, 2018)

I idrottslagen 390/2015 2 § nämns att lagen bland annat syftar till att ”främja 1) olika befolkningsgruppers möjlighet att röra på sig och utöva motion och idrott, 2) befolkningens välbefinnande och hälsa [...], 4) barns och ungas uppväxt och utveckling, 5) medborgarverksamhet inom idrotten, medräknat föreningsverksamhet [...] 8) minskande av ojämlikhet inom motion och idrott”. Detta ska enligt lagen uppnås med utgångspunkt i ”jämlighet, likvärdighet, gemenskap, kulturell mångfald, sunda levnadsvanor och respekt för miljön samt en hållbar utveckling”. (Idrottslagen 390/2015)

Andra exempel på paragrafer inom idrottslagen 390/2015 är 9 § (Idrottslag 390/2015) som berättar att undervisnings- och kulturministeriet årligen anvisar verksamhetsanslag för regionförvaltningens idrottsverksamhet samt avtalar med respektive regionförvaltningsverk om hur anslagen ska användas. Ministeriet kan även anvisa regionförvaltningsverkan andra anslag som fördelas vidare i form av understöd. Undervisningsministeriet har varit en betydande finansiär av idrott i Finland. Ministeriet tog sig an idrottsorganisationernas resultatstyrning

1995 och forskning har visat att detta har lett idrottsorganisationerna i en önskvärd riktning. (Itkonen et al., 2018)

Värdegrunden för idrottslagen handlar om att understöda samhällets hälso- och välfärdspolitik med idrottens hjälp. Idrottslagen förstås som ett sätt att uppmuntra medborgarnas idrottsaktivitet. I lagen betonas även idrottens betydelse som en verksamhet med egenvärde. I motiveringen för idrottslagen betonar man att idrotten hör till medborgarnas grundläggande service. Även tillgängligheten av idrottsplatser har varit en central fråga i det idrottspolitiska beslutsfattandet. (Undervisningsministeriet, 2008; Suomi et al., 2012)

Staten och kommuner skapar förutsättningar för idrottsverksamhet i samarbete med medborgarorganisationer samt andra aktörer inom idrottssektorn. För den regionala förvaltningen av idrotten ansvarar regionförvaltningsverket. Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för att leda, utveckla och sammanföra idrottsväsendet i statsförvaltningen. Detta styrs av idrottslagen, statens budget, principbeslut gjorda av statsrådet, strategier från undervisnings- och kulturministeriet samt internationella allmängiltiga avtal. Även EU:s idrottspolitiska inflytande på den nationella idrottspolitiken växer, speciellt inom elitidrotten. (Statsrådet, 2018, Suomi et al., 2012)

Under 2000-talet har nya grenar utvecklats och den privata sektorn har fått en större roll, speciellt inom vuxenidrotten. Även digitaliseringen har ökat kraftigt. Elitidrotten har utvecklats till en mer professionell riktning. En stor del av finländarna är intresserade av finländarnas framgångar inom elitidrotten. Hela det finländska idrottssystemet har genomgått en stor strukturell förändring inom de senaste åren. I slutet av det första årtiondet på 2000-talet påbörjades en strukturell förändringsprocess inom elitidrotten. På en organisatorisk nivå grundades nya enheter och föreningar samt vissa föreningar upplöstes. (Lehtonen, 2017)

Under de senaste decennierna har det gjorts mycket för att främja idrotten inom olika sektorer i den offentliga förvaltningen. Olika stora och betydelsefulla förnyelser har gjorts för att utveckla idrottskulturen. Betydelsen av medborgarsamhället samt privata tjänster för utvecklingen av idrottskulturen har ökat och påverkar helheten. (Undervisningsministeriet, 2008)

De idrottspolitiska aktörerna har konstaterat att statsandelarna inte är tillräckliga för att finansiera idrottsverksamhet. Detta ledde till att efter att idrottslagen trätt i kraft kom Oy Veikkaus Ab med som en viktig finansiell stöttepelare för idrottsverksamhet. I fråga om det offentliga stödet till idrotten ligger Finland på en nordisk medelnivå. I Norge är det statliga

stödet större medan i Sverige har kommunerna en stark ställning. Det finländska systemet är uppbyggt av såväl statligt som kommunalt stöd. Även gällande den offentliga finansieringen av elitidrott ligger Finland på en nordisk medelnivå, däremot förekommer det skillnader inom den privata finansieringen där Finland ligger efter. (Statsrådet, 2018, Suomi et al., 2012)

2.2 Kommunernas roll i att ordna idrottsverksamhet

Historiskt sett har kommunernas uppgift varit att ordna tjänster som är nödvändiga för samhället och till dessa tjänster hör även kommunal idrottsförvaltning. Det första självständiga kommunala förvaltningsorganet som ordnade idrotts- och motionstjänster grundades i Helsingfors år 1919 och kallades för sportsnämnden. Denna benämning användes till 1970-talet, då ordet ersattes med benämningen idrottsnämnden. I dagens läge handhar den största delen av kommuner sådant som hör till idrottsärenden i andra nämnder. I många små kommuner har man ända sen början skött idrottsärenden i samarbete med nykterhets- och ungdomsförbund. (Ilmanen, 1996)

Idrottslagen som trädde i kraft 2015, specificerar kommunens roll i att skapa förutsättningar för idrott och motion. Detta ska kommunen göra genom att:

1. Tillhandahålla motions- och idrottstjänster samt ordna motionsverksamhet som främjar hälsan och välbefinnandet med beaktande av olika målgrupper,
2. Stödja medborgarverksamhet,
3. Uppföra och upprätthålla idrottsanläggningar (Idrottslagen 390/2015)

Detta arbete görs i samarbete mellan kommunens olika sektorer. Idrottsväsendet samarbetar oftast med social- och hälsovårdsväsendet, undervisningsväsendet, ungdoms- och kulturväsendet samt trafik-, miljö- och planläggningsväsendet. Idrottstjänster som kommunen själv producerar fungerar som komplement till det lokala utbudet av motions- och idrottsverksamhet. Syftet med detta är att ge förutsättningar till fysisk aktivitet till personer och grupper som inte nås av föreningsverksamhet. (Kommunförbundet, 2022)

Undervisnings- och kulturministeriet samt regionförvaltningsverken beviljar understöd för att bygga och reparera motions- och idrottsanläggningar. Detta stöd riktas oftast till sådana projekt som betjänar stora användargrupperns behov, såsom simhallar, idrottshallar och ishallar. (Idrottslagen 390/2015, 13 §) Kommunerna beviljas även statsandelar för ordnandet av idrotts-

och motionstjänster enligt lagen 1705/2009, vilket betalas årligen inom ramen för statsbudgeten. Förutom detta kan kommunerna få särskilda statsunderstöd för specifika projekt. Kommunernas driftsekonomi inom idrottsväsendet var sammanlagt 782 miljoner euro år 2020. (Kommunförbundet, 2022)

Kommunerna har vid sidan av organisationerna utgjort den andra hörnstenen gällande finländsk idrottsverksamhet. Idrottsanläggningar har byggts och drivits av kommunerna till stor del. Även efter vård- och landskapsreformen kvarstår idrotten som en uppgift som hör till kommunernas ansvar. Enligt idrottslagen är det kommunernas uppgift att skapa förutsättningar för idrott på lokal nivå. (Statsrådet, 2018)

Små och medelstora kommuner i Finland deltog i en idrottspolitisk enkät som genomfördes 2018. I enkäten kunde kommunerna bland annat ta ställning till hur den statliga finansieringen till kommunerna skulle fungera bäst samt hur kommunen klarade av uppgiften att främja invånarnas fysiska aktivitet. I över hälften av kommunerna önskades öronmärkta statsandelar. Kommunerna ansåg även att de lyckades genomföra målsättningen att främja invånarnas fysiska aktivitet väl eller måttligt. En utmaning för de små och en del av de medelstora kommunerna ansågs vara resursbrist. Statsandelarna anses vara otillräckliga i relation till kommunens uppgift. Andra utmaningar ansågs vara bland annat glesbygdens begränsningar, befolkningens åldersstruktur, den kommunala ekonomin samt att engagera de fysiskt inaktiva i idrottsverksamhet. Kommunenkäten visade på ett samband mellan kommunens storlek och resurser för motion och idrott. Ju mindre kommun, desto mindre resurser finns det för motion och idrott. (Statsrådet, 2018)

Förutom att understöda idrottsföreningar organiserar även kommunerna andra föreningar som anordnar idrottsverksamhet samt ansvarar över dagvårdens, skolornas och läroanstalternas idrottsundervisning och morgon- och eftermiddagsverksamhet i skolorna. Kommunerna bestämmer själva över nivån på idrottstjänsterna. När man behandlar idrottsverksamhet inom kommunernas ledning görs detta ofta i samband med diskussion om kommunens attraktionskraft och investeringar. Ifall idrottsverksamhetens betydelse inte betonas tillräckligt satsas inte resurser på detta område ifall ekonomin i kommunen är svag. Många kommuner har hamnat att ta betalt för användningen av idrottsutrymmen, vilket ses som en stor kostnad av användarna. En svag ekonomisk utveckling inom kommunen minskar möjligheterna för kommunerna att uppfylla invånarnas förväntningar. Detta sker speciellt inom de små kommunerna. (Undervisningsministeriet, 2008)

Finlandsmodellen för hobbyverksamhet är ett exempel på samarbetsprojekt mellan stat och kommun, skola och olika slags föreningar. Projektets syfte är att främja gratis möjligheter till hobbyer för skolelever efter skoldagen. Mera om Finlandsmodellen för hobbyverksamhet återkommer i ett skilt kapitel. (Undervisnings – och kulturministeriet, 2022)

I regeringsprogrammet för Sanna Marins regering (Statsrådet, 2019) är målsättningen att utöka antalet närliggande idrottsanläggningar och friluftsleder samt renovera befintliga anläggningar samt utöka utbudet av närmiljöer såsom parker och grönområden som är viktiga med tanke på barns, äldres och specialgruppers fysiska aktivitet i vardagen.

2.3 Idrottsföreningarnas roll i att ordna idrottsverksamhet

Målsättningen för idrottslagen som stiftades 1979 var att erbjuda förutsättningar för idrott och erbjuda grundtjänster likvärdigt till alla medborgare. I idrottslagen på 1990-talet (Idrottslagen 1054/1998) betonades en arbetsfördelning där det är på den offentliga sektorns ansvar att bygga idrottsplatser och hålla dem i skick. Organisationernas uppgift ansågs vara att ansvara för och organisera verksamheten. Den arbetsfördelningen kvarstod till 2015, då den lindrades. Trots det lyfts idrottsorganisationernas stöd tydligt fram även i den nyaste lagen. (Kangas et al., 2018; Statsrådet, 2018)

Enligt statsrådets redogörelse om idrottspolitiken (2018) har Finland inom idrotten ett mycket starkt och mångsidigt fält av frivilliga organisationer, som utgör grunden för idrottsverksamheten i vårt land. I slutet av 1960-talet var det ungefär 19 % av finländare som var medlem i någon idrottsförening. I mitten av 1980-talet var medlemmarna ungefär 17 % och därefter finns det över en miljon finländare som medlem i en idrottsförening. I den senaste LIITU-undersökningen som utfördes 2022 för att kartlägga barns och ungas motionsvanor framkom att antalet barn och unga som deltog i idrottsföreningsverksamhet var 58 % år 2022, vilket är mindre än 2018, då den var 62 %. Barnen är allt yngre när de börjar en idrottsföreningshobby och verksamheten präglas av specialisering och tävlande. (Suomi et al., 2012, Kokko & Martin, 2023).

Det finns ingen exakt information om antalet aktivt fungerande idrottsföreningar i Finland. Under historiens gång har det grundats ca 30 000 idrottsföreningar i Finland. Enligt föreningsregistret finns det ännu 14 000 aktiva föreningar. Enligt kommunerna finns det 9 000–11 000 idrottsföreningar som ännu är i aktiv funktion. (Koski & Mäenpää, 2018)

Utvecklingen inom idrottsföreningar de senaste decennierna visar på en allt större differentiering, mångsidighet och professionalism samt på en högre kostnadsnivå. Utvecklingen i föreningarna har allmänt taget gått framåt tack vare högre kompetens och mer sakkunskap. Man har också utökat antalet anställda inom idrottsföreningar. Idrottsföreningarnas karaktär har till en viss del förändrats från att ha varit sammanslutningar som bygger på medborgarverksamhet till tjänsteproducerande organisationer. Ökat intresse för idrottsföreningarna har gett föreningarna nya verksamhetsmodeller samt möjligheter till partnerskap. (Koski & Mäenpää, 2018; Itkonen et al., 2018)

Idrottsföreningarna förväntas tjäna medborgare genom att producera olika slags idrottstjänster. Tillika förväntas de också ta hand om uppgifter som traditionellt hört till kommunen. Även idrottsföreningarnas ”kunder” sätter sina förväntningar på att föreningarna ska hålla hög kvalitet. På samma sätt som kommuner är även idrottsföreningarna olika till sina målsättningar och resurser. När föreningsverksamheten tagit större del av samhällets uppgifter, har föreningsarbetets administrativa uppgifter ökat. (Koski & Mäenpää, 2018; Statsrådet, 2018)

I det stora hela är idrottsföreningar ideologiska föreningar, som inte ska gå på vinst. Målsättningen för idrottsföreningar är inte att förtjäna pengar, utan att producera idrottsverksamhet. Faktorer som äventyrar de största idrottsföreningarnas ekonomi är en ökning av hyran för gymnastiksal och idrottsplaner, en sänkning av deltagarantalet, minskat föreningsbidrag och ett minskat intresse för frivilligarbete. (Undervisningsministeriet, 2008)

En samarbetsform mellan stat och idrottsföreningar är föreningsstödet som staten beviljar. Med hjälp av detta stöd har den offentliga sektorn satsat mycket på att anställa arbetstagare till idrottsföreningar. Under åren 2013–2017 har föreningsstödet blivit godkänt till 922 anställningsprojekt för en summa av 14,4 miljoner. (Itkonen et al., 2018) I 10 § i idrottslagen 390/2015 framkommer att för att en organisation som främjar idrott ska kunna få statsbidrag krävs det att undervisnings- och kulturministeriet godkänner organisationen som berättigad till statsbidrag. Vid en prövning av organisationernas rätt till statsbidrag beaktas verksamhetens ”art, omfattning och samhälleliga verkningar samt hur organisationen främjar likvärdighet och jämlikhet”. (Idrottslagen 390/2015)

För det mesta är idrottsföreningarnas huvudsyfte att producera idrottstjänster, speciellt för barn och ungdomar. Intresse av att delta i en idrottsförening påverkas av faktorer som förmånlighet, upplevelse, uppskattning av idrottsgrenen, samarbete och kontaktytor. Frivilligarbete har i årtiondet varit den största resursen i finländsk idrottsföreningsverksamhet, när det gäller att

ordna idrottsverksamhet. Det som kan tänkas vara ett hot mot idrottsföreningsverksamhet är samhällets svaga ekonomiska utveckling, högre priser samt frivilligarbetarnas trötthet. Frivilligarbetarna inom idrottsverksamheten består av sådana som gör frivilligarbete kontinuerligt och av dem som gör det vid olika evenemang. I en undersökning om tidsanvändning som gjordes 2009, påvisar att 10–24-åringars frivilligverksamhet har minskat medan över 65-åringars frivilligverksamhet har ökat. (Puronaho, 2006; Itkonen et al., 2018)

Till målsättningarna för Sanna Marins regering (Sanna Marins regeringsprogram, 2019) hör bland annat att förutsättningarna för idrottsföreningsverksamhet och elitidrott förbättras. Stödet till föreningarna ska höjas samt elitidrottens finansiering utökas.

2.4 M-stads strategi och utvecklingsprogram för idrottssektorn

I M-stads livskraftsprogram för åren 2019–2022 betonas att för att utveckla stadens attraktionskraft är det viktigt att tillhandahålla fungerande evenemangsplatser för invånarna. Utvecklingen av idrottsparken innehåller utbyggande av ishall, simhall samt byggande av en hybridarena, som omfattar en multifunktionsarena samt tävlingsförhållanden för fotboll. Även i M-stads strategiplan nämns att det behövs ett mångsidigt kultur-, idrotts- och evenemangsutbud samt tillgängliga fungerande lokaler. (Livskraftsprogram i M-stad 2019–2022, 2019; M-stads stadstrategi 2022–2025, 2022)

I Kultur- och fritidsnämndens utvecklingsplan 2022–2025 nämns att idrottssektorns mål är att skapa mångsidiga förutsättningar för idrott och genom det främja invånarnas hälsa och välbefinnande. I planen nämns att idrottens medborgarverksamhet understöds samt att man verkar i ett stort samarbetsnätverk för att öka idrottsaktiviteten. Denna verksamhet stöder sig på idrottslagen (390/2015). Det anses det viktigt att främjande av motionsverksamhet sker i stor skala i all verksamhet i kommunen och i samarbete med välfärdsområde samt andra aktörer. Utmaningarna som nämns i utvecklingsplanen är bland annat att resurserna inte möter kommuninvånarnas förväntan och behov, en polarisering av dem som har idrott som sin hobby samt idrottssektorns behov av större anslag i jämförelse med skäliga användaravgifter.

Aspekter som upplevs som utvecklingsområden är bland annat följande;

- Utöka rörelse, speciellt bland dem som behöver aktiveras på grund av hälsoaspekter
  - Tillgängliga, funktionella och engagerande motionsutrymmen
  - Satsningar på idrottsmöjligheter i naturen
  - Stöda medborgarverksamhet och att utveckla samarbetet, till exempel i form av föreningsforum
  - Att utveckla möjligheter till idrottslig hobbyverksamhet för barn och unga i sårbar position
  - Att utveckla jämställdhet
- (Kultur- och fritidsnämndens utvecklingsplan i M-stad 2022–2025, 2022)

3. Samarbete och partnerskap mellan föreningar och kommun

Syftet med detta kapitel är att diskutera relationerna mellan föreningar i kommun gällande samarbete och partnerskap. Allra först behandlas samarbete i relationen mellan kommun och förening. Därefter förklaras begreppet partnerskap och förklaras hur detta fungerar i relationen mellan kommun och förening. Även en specificering angående just idrottsföreningars partnerskap med kommun kommer att tas upp i detta kapitel. Finlandsmodellen för hobbyverksamhet är ett konkret exempel på samarbetsprojekt mellan kommun och förening och behandlas därför också inom kapitlet. Slutligen behandlas olika utmaningar i samarbete mellan tredje sektorn och kommunen.

3.1 Samarbete mellan föreningar och kommun

Föreningarnas relation till den offentliga sektorn har förändrats under det senaste århundradet. Olika slag av organisationer och föreningar tog hand om medborgarnas olika behov före de började skötas av den offentliga sektorn. Dessa rörelser fungerade som en bro mellan samhällsmedborgarnas vardagsliv och det politisk-samhälleliga systemet. (Salmikangas, 2004)

I flera länder har man utvecklat allmänna riktlinjer gällande samarbete mellan den offentliga sektorn och medborgarsamhälle. I Storbritannien, Frankrike och Estland har man gjort avtal som fungerar som en referensram för samarbete och partnerskap. Detta påvisar att medborgarverksamhet och föreningar närmar sig den offentliga sektorn. I Finland har det samarbetet koncentrerats i samband med olika ministerier. Traditionellt kan föreningar ha en

roll i samband med stat och kommun som en "kund" eller som en "partner". Dessa relationer till den offentliga sektorn kan innehålla regelbunden kommunikation, förhandlingar, sociala nätverk och understödda projekt. En aktiv jämbördig kommunikation mellan den lokala administrationen och organisationerna är inte enbart en kanal för påverkan utan har också en viktig uppgift i att främja öppenhet och lokaldemokratisk verksamhet. Numera finns det nedskrivet i kommunernas strategiska målsättningar ett syfte att producera tjänster i samordning med organisationer. (Kiviniemi & Saarelainen, 2009)

Pestoff & Brandsen (2006) delar in organisationernas samarbete med den offentliga sektorn i tre olika sektorer: *Samstyre* (co-governance), där tredje sektorn medverkar i planeringen och framförande av offentliga tjänster, *samförvaltning* (co-management), där tredje sektorn tillsammans med den offentliga sektorn organiserar och producerar tjänster samt *samproduktion* (co-production), vilket innebär att medborgare producerar en del av sina egna tjänster själva. Partnerskap kallas i internationell litteratur för "co-production". Enligt Pestoff & Brandsen (2006) kan man kalla en mix av verksamhet som både den offentliga sektorn och medborgare bidrar till för tillhandahållande av offentliga tjänster för "co-production".

Samarbetet mellan frivilligorganisationer och den kommunala sektorn till uttryck på olika sätt och det sker ofta aktivitetsbaserat. Därför behöver man utgå från att samarbetet mellan en förening och en kommunal institution är beroende på att föreningen har aktiviteter att erbjuda för vissa målgrupper, vilket sedan gör det intressant och värdefullt för den kommunala institutionen. Det förväntas även att föreningarna är icke-vinstdrivande samt arbetar för sådana värderingar som är till nytta för samhället. Även föreningens förhållande till lokalområdet och dess aktiviteter har betydelse för samsamarbetsintresse med en kommunal institution i lokalområdet. Dels kan både föreningen och den kommunala institutionen ha ett gemensamt intresse i att utveckla lokalsamhället, dels för att många av föreningens medlemmar har en anknytning till de kommunala institutionerna i närheten. (Ibsen & Levinsen, 2017)

Många föreningar använder kommunala lokaler, får kommunalt bidrag samt kommunicerar med kommunen om sådant som berör föreningens intressen. Dock finns det ett djupare samarbete, partnerskap, vilket alltmer handlar om att skapa tillsammans. Det handlar mer om samarbete om konkreta aktiviteter och sådant som egentligen hör till uppgifter kommunen har ansvar över. (Ibsen & Levinsen, 2017)

3.2 Begreppet partnerskap

Engeström (2006) nämner att det finns olika slag av partnerskap. Partnerskapsförbund mellan olika organisationer kallas ofta för strategiska allianser. Partnerskap mellan den offentliga sektorn och den privata sektorn (public-private partnerships) har ökat. Han skriver vidare att man kan använda sig av sju kännetecken för att definiera vad partnerskap handlar om:

1. Partnerskap handlar om *långvarigt samarbete*. Det förutsätter en strategisk vision och mellanetapper, där man följer upp resultatet av partnerskapet.
2. Partnerskap bildas av *jämlika parter*, vilka har kompetenser och resurser som kan komplettera varandra. Det handlar inte om en part som har högre ställning än den andra.
3. Partnerskapet fokuserar på *strategiska utmaningar* som är viktiga för alla partnerskapsorganisationer
4. Partnerskap förutsätter *gränsöverskridning och transparens*
5. *Ansvar* över verksamhetsutveckling delas mellan alla medverkande.
6. I ett partnerskap behövs *gemensam kommunikation*
7. Partnerskap behöver *avtal* som innehåller målsättningar för verksamheten

I samhället kan man skilja på tre sektorer: den offentliga sektorn, företag och organisationer. Mellan dessa sektorer finns det mellanformer som kallas för hybrider. I ett nätverkssamhälle finns det många olika slags förbindelser. I olika lokala förhållanden föds det många olika nya organisationsformer såsom partnerskap. Partnerskapen kan vara långvariga eller kortvariga. I vanliga fall kan man uppfatta partnerskap som en slags nätverkande, som är officiellt och målinriktat. Det kan handla om långvarigt samarbete (*strategiskt partnerskap*) eller för en viss tid (*projektpartnerskap*). Den centrala målsättningen i partnerskap mellan den offentliga sektorn och medborgarsamhället handlar om lokal utveckling. I Finland har den offentliga sektorn varit rätt aktiv och initiativrik i att främja partnerskap. (Kiviniemi & Saarelainen, 2009)

Det flera olika slag av partnerskap och begreppet behöver förstås både som en process och som en struktur. Partnerskap kan vara som en samarbetsprocess som inkluderar icke vinstdrivande aktörer, staten och vinstdrivande aktörer eller det kan också handla om partnerskapsbolag. En aspekt att tänka på angående partnerskap är behovet av resurser så att alla partner kan samarbeta på lika villkor. (Anheier, 2005)

Kommunernas och organisationernas samarbete och olika slag av partnerskap är viktiga och nödvändiga för att kunna erbjuda och utveckla lokala tjänster för kommuninvånarna. Kommunens uppgift i att befrämja välfärden i samhället förutsätter samarbete såväl inom kommunorganisationen som med medborgarorganisationer, där samarbetsparterna kan vara till exempel organisationer, frivilliga, företag och församlingar. (Zitting, Puustinen & Joensuu, 2018; Kommunförbundet, 2022)

3.2.1 Samarbete och partnerskap mellan idrottsföreningar och kommun

Att stödja medborgarverksamhet kan handla om understöd till olika idrottsföreningar och andra organisationsaktörer, subventionering av olika avgifter eller att idrottslokaliteter och -redskap kan användas utan avgift. Understöd kan handla om allmänna understöd, årliga verksamhetsunderstöd, tidsbundna projekt- eller utvecklingsunderstöd eller understöd för ett engångsevenemang. Kommunerna samarbetar även med idrottsföreningar och idrottsorganisationer på avtalsbasis. (Kommunförbundet, 2022)

Staten har samarbetet med föreningarna genom olika projekt. Föreningarna har bland annat fungerat som en arbetsgivare för långtidsarbetslösa samt främjat hälsotion hos vuxna. Bland de nationella projekten under början av 2000-talet är det mest populära målsättningen att få heltidsanställda till föreningarna. (Koski & Mäenpää, 2018)

Befrämjande av idrott i mångt och mycket en produkt av samarbetet mellan förvaltning och föreningar. Samarbetsformerna har utvecklats från att ha varit biståndspolitik till att bli mer partnerskapslikt. Man har gjort olika avtal, med vilka föreningarnas verksamhet förändras och riktar sig in på nya användargrupper. Föreningsverksamheten har stärkt den kommunala identiteten och har ännu en stor betydelse för att främja kommuninvånarnas trivsel och erbjuda meningsfyllda aktiviteter. I stort fokuseras det lokala samarbetet mellan kommunernas idrottsväsende och föreningarna till en verksamhet enligt vedertagen praxis. Detta varierar dock mellan kommunerna. (Undervisningsministeriet, 2008)

Ibsen & Levinsen (2019) har gjort en studie om samarbete mellan idrottsföreningar och lokala offentliga organisationer i Danmark. Studien påvisar vikten av tre faktorer för samarbetet: storleken av idrottsföreningen, professionell arbetskraft och samhällsorientering. Analysen är baserad på data från en nätbaserad kartläggning i fem olika kommuner i Danmark, som ca hälften av 832 idrottsföreningar besvarade. Analyserna visade att det finns ett utbrett samarbete mellan idrottsföreningar och den lokala offentliga sektorn i Danmark och att föreningarna har

en positiv attityd gentemot samarbete. Dock känns samarbetet med en kommunal institution för de flesta idrottsföreningar som en marginell aktivitet och den stora majoriteten anser inte att det är föreningarnas ansvar att ta hand om uppgifter som hör till kommunen. Omfattningen av idrottsföreningarnas samarbete med kommunala institutioner beror primärt på två faktorer, nämligen idrottsföreningens storlek och dess samhällsorientering.

Det finns många förväntningar på idrottsföreningarna. De förväntas betjäna medborgarna på många sätt genom att producera olika tjänster. Delvis förväntas de också sköta om uppgifter som hör till den offentliga sektorn. Till idrottsföreningarnas uppgiftsfält har det också tillkommit att främja ekonomin och sysselsättning samt ett mer mångsidigt och effektivt partnerskap med stat, kommun och företag. Föreningarna har man också med eller utan tilläggsstöd velat ha att främja bland annat vuxnas, specialgruppers och invandrarnas fysiska välmående (Koski & Mäenpää, 2018)

Mäenpää och Koski (2019) har gjort en undersökning om de stora idrottsföreningarnas position i kommunerna. I den undersökningen konstaterades att det nätverket som finns inom och utanför en stor idrottsorganisation är större än i en mindre förening vilket i sin tur leder till att de stora föreningarna är mera kända och får mer synlighet i de lokala medierna. En stor förening får också oftast mer stöd av kommunen och företag i näromgivningen och de har bättre möjlighet att påverka sin verksamhetsomgivning. Även chefer för idrottsväsendet i kommunerna ansåg att de stora idrottsföreningarna har viktiga roller i samhället dels genom att främja en motionerande livsstil, folkhälsan och gemenskapen i kommunen och dels genom att de bygger upp kommunens attraktionskraft genom framgångsrika idrottare och olika evenemang samt även genom att de är delaktiga i att bygga upp kommunens näringspolitik.

De stora föreningarna ses också ha en betydande roll som samarbetspartners med kommunernas idrottsväsende. Speciellt mellan stora föreningar och kommun har det varit en del partnerskapsprojekt, detta eftersom de stora föreningarna har mera kapacitet och organiseringspotential att medverka i olika slags samarbeten. Kommunerna anser att de stora föreningarna är stabila och pålitliga samarbetspartners och man vill gärna att de utvidgar sin verksamhet till sådant som är aktuellt i samhället. (Koski & Mäenpää, 2019)

3.2.2 Finlandsmodellen för hobbyverksamhet

Målet med den så kallade Finlandsmodellen för hobbyverksamhet är att öka barns och ungas välmående. Syftet är att skapa möjligheter för alla barn och unga att i samband med skoldagen ska kunna ha en avgiftsfri hobby. I Finlandsmodellen för hobbyverksamhet kombineras barnens och ungas delaktighet samt samarbete mellan skola och hobbyaktörer. I det första skedet är målgruppen grundskolan åk 1–9. Målsättningen är att Finlandsmodellen för hobbyverksamhet ska bli en förankrad och permanent handlingsmodell i kommunerna. Ansökan om statsunderstöd görs årligen. (Undervisnings – och kulturministeriet, 2020)

Projektet fick sin början i november 2019 då en arbetsgrupp grundades som fick i uppgift att framställa en konkret modell som möjliggör avgiftsfri hobbyverksamhet i samband med skoldagen, enligt regeringsprogrammet 2019. I samband med ramförhandlingarna våren 2020 beslöts om hur detta konkret kommer att genomföras. Arbetsgruppen framförde att finansieringen skulle vara ett eget moment inom undervisnings- och kulturministeriet. Kommunerna kan få finansieringen skilt eller tillsammans. Kommunen och den involverade chefen, till exempel för utbildningsfrågor, har ansvar att säkerställa ett fungerande samarbete med olika aktörer, såsom skolor och aktörer som anordnar fritidsaktiviteter. Kommunerna behöver göra en verksamhetsplan över hur Finlandsmodellen skall ordnas. Aktörer som kan anordna fritidsaktiviteter är till exempel idrottsföreningar, kulturaktörer, ungdomsföreningar eller kommunen själv. Finlandsmodellens verkställande följs med och utvärderas metodiskt och utvecklingen fortsätts efter det första skedet. (Undervisnings – och kulturministeriet, 2020)

Regeringen föreslår att ungdomslagen ska ändras så att det till lagen sätts till nya bestämmelser om hobbyverksamhet för unga enligt Finlandsmodellen för hobbyverksamhet samt beviljande av statsunderstöd för genomförande av denna. Den föreslagna lagen avses träda i kraft den första januari 2023 (Undervisnings- och kulturministeriet, 2022)

På hemsidan för Finlandsmodellen för hobbyverksamhet (2023) uttrycks att projektets målsättning är att stödja barns och ungas välbefinnande genom att göra det möjligt för alla barn och unga att utöva en meningsfull och kostnadsfri hobby efter skoldagen. Utbudet väljs av barn och unga samt verksamheten planeras och utförs tillsammans med olika aktörer. Under pilotperioden 1.1-5.6.2021 deltog 117 finländska kommuner samt under läsåret 2021–2022 deltog 235 kommuner. Finlandsmodellen för hobbyverksamhet ordnas i 249 kommuner under läsåret 2022–2023, vilket innefattar 91 % av alla kommuner på fasta Finland. Målsättningen är

att förankra Finlandsmodellen för hobbyverksamhet till att bli en permanent verksamhet i kommunerna. (Finlandsmodellen för hobbyverksamhet, 2023)

3.3 Utmaningar i samarbetet mellan föreningar och kommun

Det kan finnas olika slag av utmaningar i samarbete mellan aktörer inom den offentliga sektorn, den privata samt den tredje sektorn. Dessa kan bland annat märkas såsom olika slags förväntningar mellan medborgarorganisationer som fungerar på frivillig basis. En utmaning kan vara frivilligorganisationernas stora arbetsbörda och att den ursprungliga målsättningen suddas ut. (Jalonen et al., 2013, Salmikangas, 2004)

Att kontrollera frivilligarbetarnas verksamhet när dessa inte är i ett arbetsförhållande eller inom ramen för en arbetsledning är en utmaning. Där frivilligarbetarnas motivation bygger på att känna sig tillfreds med sitt arbete gör de avlönade arbetarna sitt jobb i första hand på grund av lönen. Relationen mellan de avlönade och de frivilliga kan leda till att verksamheten lider. (Jalonen et al., 2013)

Med lokalt partnerskap strävar man efter synergieffekter. En gemensam verksamhet kan som bäst inspirera kumpanerna, eftersom man inte är begränsad till sina egna resurser. Ibland fungerar dock inte samarbetet, utan det kan uppstå frustration. I praktiken är det många samarbetsstrukturer som inte leder någonstans och dör ut. I sådana fall talar man om inert i stället för synergi. Ibland kan problemet ligga i att aktörernas målsättning inte är tydliga utan lämnar i skymundan. (Kiviniemi & Saarelainen, 2009)

Om man ser på utmaningarna för specifikt idrottsföreningarnas samarbete med kommun så handlar det om att föreningarna är mycket beroende av kommunens resurser och idrottspolitiken som försiggår i kommunen. Utrymmens tillräcklighet samt hyreskostnader av utrymmen ses som en utmaning för föreningarnas ekonomiska resurser. (Koski & Mäenpää, 2018)

4 Metod

I detta kapitel behandlas metod aspekter som används i studien. Först i kapitlet framkommer upplägg och genomförande av studien som gjorts i anslutning till pro gradu-avhandlingen. Därefter behandlas forskningsdesign och urval, de etiska aspekterna, datainsamlingsmetod och slutligen aspekter som databearbetning och analys samt reliabilitet och validitet.

4.1 Upplägg och genomförande

I min undersökning använde jag mig av fallstudie som forskningsmetod och fokuserade på en medelstor finländsk kommun. I Finland finns det sammanlagt 107 städer, varav staden jag undersöker ligger i storleksordning 20–40 av alla kommuner. (Kommunförbundet, 2019) Utifrån det kan man använda begreppet medelstor finländsk kommun. Som metod använde jag mig av semistrukturerade intervjuer. Intervjufrågorna ser lite olika ut för kommunens representanter jämfört med idrottsföreningarnas representanter. Koordinatören för Finlandsmodellen för hobbyverksamhet har haft egna intervjufrågor på grund av hans unika position mellan kommun och förening.

4.2 Forskningsdesign

I min studie koncentrerar jag mig på en kommun, vilket betyder att den forskningsdesign jag har valt är fallstudie. Den grundläggande formen för en fallstudie innehåller ett detaljerat och ingående studium av ett enda fall. Den vanligaste betydelsen av fallstudie är förknippad med en viss plats, till exempel ett bostadsområde, ett kollektiv eller ett litet samhälle. Kännetecknen för fallstudier är bland annat att de har ett avgränsat undersökningsfält och fokuserar på alla aktörer inom undersökningsfältet. (Bryman, 2018, Harboe, 2013)

Det finns olika typer av fall och i min studie strävar jag efter att nå ”det representativa fallet”. Det betyder att det fallet kan generaliseras och representera en bredare kategori. (Bryman, 2018). I mitt fall strävar jag efter att den medelstora finländska kommunen jag studerar, kunde generaliseras till att även beröra andra medelstora finländska kommuner. Dock förekommer det en sådan kritik gentemot fallstudier att det resultat man får inte kan generaliseras (Bryman, 2018), vilket kan vara en svaghet i att använda fallstudie som forskningsdesign.

Forskningsdesignens styrkor är att det inte blir för spretigt och stort, utan kan bli mer fokuserat. Jag använde mig av intervjuer som datainsamlingsmetod. Vid användning av intervjuer i fallstudier kan det säga något om informantens egna upplevelser och erfarenheter, vilket ge en inblick i fallet man studerar. (Tjora, 2010) Intervjupersonerna representerar olika synvinklar av forskningsfrågan, vilket gör att jag kan nå ett djup i studien.

4.3 Urval

Kvalitativa intervjuer bygger ofta på subjektiva urval. Ofta vill forskare göra ett urval där de som utvalts kan spegla den variation som finns i gruppen så att respondenterna som valts skiljer sig från varandra. Målstyrt urval handlar om att urvalet görs med tanke på målen för forskningen, det vill säga att det ska vara möjligt att besvara forskningsfrågorna. (Harboe, 2013; Bryman, 2018)

Jag utförde sammanlagt 14 intervjuer under december 2022 och januari 2023. Fem av respondenterna representerar kommunen; fyra respondenter är kommunanställda vars arbetsuppgifter tangerade idrottssektorn samt en respondent är ordförande för kultur- och fritidsnämnden i M-stad. De kommunalt anställda innefattar bildningsdirektören, idrottsdirektören, idrottskoordinatörn samt koordinatörn för Finlandsmodellen för hobbyverksamhet. Nio respondenter representerar sju idrottsföreningar med olika intresseområde och storlek. De allra flesta av representanterna för idrottsföreningarna är ordföranden för föreningarnas styrelser. Gällande en förening intervjuade jag både idrottsföreningens ordförande för juniorverksamhet samt ordförande för idrottsföreningens representationslag, eftersom föreningen var indelad på så sätt. En annan förening var indelad i olika sektorer och i det fallet intervjuade jag såväl ordförande för huvudföreningen samt ordförande för en av sektorerna i föreningen.

Jag valde respondenter från olika sektorer för att få bredd i undersökningen och en helhetsbild av temat. Jag anser att antalet respondenter räcker för att nå en "teoretisk mättnad". (Bryman, 2018) Jag anser att ordförandena för idrottsföreningarnas styrelser har bäst insyn i hur samarbetet med kommunen fungerar och därför valde jag att intervju dem. I ett fall visade sig att ordföranden för en förening med olika sektorer inte hade särskilt stor insyn i samarbete med kommunen. Därför intervjuade jag också ordförande för en av sektorerna. I en kommun är det idrottsdirektören som är en viktig ansvarsperson gällande samarbetet med idrottsföreningarna, vilket även gäller idrottskoordinator. Samtidigt är bildningsdirektören involverad eftersom idrottstjänster hör under bildningsväsendet. Bildningsnämndens ordförande har insyn i det

politiska beslutsfattandet även gällande idrottsföreningarna och deras samarbete med kommunen. Koordinatör för Finlandsmodellen för hobbyverksamhet är ”spindeln i nätet” när det gäller ett konkret samarbetsprojekt mellan kommun och förening.

4.4 Etik

Jag har jag valt att i min pro gradu-avhandling anonymisera såväl respondenterna som namnet på staden. Detta har jag gjort med tanke på att respondenterna fritt ska kunna uttrycka sina åsikter i frågor om samarbete mellan idrottsföreningar och kommun. Stadens namn har jag valt att anonymisera för att inte utpeka staden i fråga. Syftet med undersökningen ligger mer i att i allmänhet gå in på temat samarbete mellan idrottsföreningar och kommun än att peka ut stadens sätt att hantera temat.

Alla respondenter har fått ett dataskyddsmeddelande via mejl. Respondenterna har också skrivit under samtyckesblanketter för intervjuerna. Dessa åtgärder är obligatoriska för att kunna utföra intervjuer inom en vetenskaplig avhandling.

4.5 Datainsamlingsmetod

Som tidigare nämnt använde jag mig av intervjuer som datainsamlingsmetod, närmare bestämt semistrukturerad intervju. Semistrukturerad intervju handlar i stort om att intervjuaren har en uppsättning frågor men där frågornas ordningsföljd varierar. Frågorna kan också vara mer allmänt formulerade än vid strukturerade intervjuer. Intervjuaren kan också ställa uppföljningsfrågor i samband med viktiga svar. (Bryman, 2018)

För att få till stånd en välfungerande intervju behövs en diger frågeguide. Frågeguiden är en rad frågor som har förberetts i förväg och som intervjuaren använder som stöd under intervjugång. Intervjuguiden behöver innehålla sådana relevanta frågor som kan ge svar på frågeställningen. (Harboe, 2013; Larsen, 2009) Jag hade gjort en intervjuguide med skilda frågor för representanterna för kommunen och för representanterna för idrottsföreningarna (bilaga 1). Koordinatör för Finlandsmodellen för hobbyverksamhet hade en egen intervjuguide, eftersom hen har egen specifik roll gällande ett konkret samarbetsprojekt (bilaga 2). Intervjuguiden har varit stommen i intervjuerna men förutom dessa frågor har också andra frågor vid behov ställts, för att få mer klarhet och djup i vissa aspekter.

Intervjuerna utfördes på finska och svenska och även på finlandssvensk dialekt. Gällande citat från intervjuerna används enbart standardsvenska, för att anonymiteten i studien skulle bevaras.

4.6 Databearbetning och analys

Jag använde mig av både tematisk analys och kodning i min analys av intervjudata. Jag tog mig an den första frågeställningen, dvs. ”Hurdan nivå av samarbete förekommer mellan idrottsföreningar och kommunen i M-stad?” genom att kategorisera intervjusvaren enligt en modell jag gjort på basen av teorin kring fenomenet. Närmare bestämt har jag gjort en modell med fyra olika kategorier av samarbete som förekommer mellan idrottsföreningar och kommun. Modellen finns i resultatkapitlet. Denna typ av analys kallas för tematisk analys.

Tematisk analys är en strategi som är beroende av kodning för att kunna identifiera teman i data. Temat kan vara till exempel en kategori som identifieras av analytikern utifrån hans data eller kopplat till forskningens syfte. Det bygger på koder som identifierats i utskrifter och förser forskaren med en grund för en teoretisk förståelse av data. (Bryman, 2018)

I analysen av de två andra frågeställningarna, ”Hur upplevs samarbetet från dels idrottsföreningarnas, dels kommunens håll?” samt ”Hur ser utvecklingen av samarbetet mellan idrottsföreningarna och kommunen ut?” använde jag mig av kodning av intervjusvaren. Kodning är en vanlig analysmodell i kvalitativ dataanalys. Det handlar om att göra sådana etiketter på delar av intervjudata, som verkar vara av betydelse. Det handlar ofta om ett ord eller ett fras som kan sammanfatta ett stycke av intervjun. Själva intervjumaterialet kan delas upp i mindre delar bestående av ett par meningar, avsnitt eller längre textutdrag som kan koda utifrån tematiska kategorier. Kodning är en cyklisk företeelse, vilken pågår i olika etapper. Kodningen ska helst påbörjas genast i samband med datainsamlingen och inte vid datainsamlingens slut. (Bryman, 2018; Saldaña, 2009; Fangen et al., 2011)

4.7 Validitet och reliabilitet

Två begrepp har stor betydelse för kvaliteten på en kvalitativ forskning, nämligen validitet och reliabilitet. Validitet handlar om relevans eller giltighet och betecknar ifall alla faser i processen relateras till problemställningen. Reliabilitet handlar om tillförlitlighet av de insamlade data. (Tjora, 2010; Harboe, 2013)

I valet av frågor i intervjuguiden hade jag tagit med de aspekter som gäller problemställningen. Frågorna varierade en aning i olika intervjusituationer men rörde sig kring samma temaområden för alla respondenter. Samtliga intervjuer gjorde med fysisk närvaro och bandades på telefon före de blev transkriberade. Jag anser därför att validiteten i undersökningen har beaktats.

Reliabiliteten har beaktats i valet av respondenter. Respondenterna har varit 14 till antalet, vilket ger studien en diger grund för datainsamling. Respondenterna har också representerat olika synvinklar kring fenomenet. Jag har intervjuat personer av olika grad av arbetsuppgifter från kommunens synvinkel samt idrottsföreningarnas ordförande från vitt skilda intresseområden. Utifrån det anser jag att också reliabiliteten ligger på en god kvalitativ nivå.

5. Resultatredovisning, samarbete mellan idrottsföreningar och kommun

Detta kapitel består av tre delkapitel utifrån forskningsfrågorna. I det första delkapitlet analyseras nivån av de sju idrottsföreningarnas samarbete med kommunen. I det andra delkapitlet presenteras upplevelsen av samarbetet mellan idrottsföreningar och kommun, dels av idrottsföreningarna, dels av kommunens representanter. I det tredje delkapitlet framkommer respondenternas syn på hur samarbetet kunde utvecklas ännu mer i M-stad.

5.1 Presentation av respondenterna

I detta delkapitel presenteras alla 14 respondenter. Varje idrottsförening presenteras kort och ges en bokstav som symbol för föreningen. Jag har även delat in föreningarna i kategorierna: liten idrottsförening (under 100 medlemmar), mellanstor förening (100–200 medlemmar) samt stor förening (över 200 medlemmar). Medlemsantalet har förankring i en egen tanke om hur storleken av idrottsföreningarna kan se ut i en mellanstor finländsk kommun. I presentationen nämns även ifall föreningen har anställda eller om föreningens verksamhet bygger på frivilligarbete.

I presentationen av kommunens representanter framkommer främst deras syn på funktionen av kommunens idrottstjänster. De presenteras inte personligen desto mer, för att anonymiteten i avhandlingen ska kunna bibehållas. FH är en förkortning på Finlandsmodellen för hobbyverksamhet. Kommunen har en egen förkortning för projektet, men för bibehållande av anonymiteten i avhandlingen använder jag mig av förkortningen FH.

I benämningen av kommunens representanters synvinkel, ingår inte FH-koordinators åsikter. Koordinators synvinkel presenteras i ett skilt delkapitel.

5.1.1 Presentation av idrottsföreningarna

Idrottsförening A

Respondenten är ordförande i styrelsen för den lokala kampsportföreningen. Föreningen har för tillfället ca 100 medlemmar, vilket jag kategoriserar som en *mellanstor idrottsförening*. Alla föreningsaktiva arbetar frivilligt men de får vissa fördelar, som till exempel befrielse från medlemsavgiften.

Idrottsförening B

Respondenten är styrelseordförande för en gymnastikförening med ungefär 250 aktiva gymnaster. Den kategoriserar jag som en *stor förening*. Verksamheten innefattar hobbyverksamhet för barn, unga och vuxna samt en tävlingsgrupp för ungdomar. Styrelsen arbetar frivilligt men ledarna får timlön.

Idrottsförening C, specifikt friidrottssektionen

Idrottsförening C består av fyra aktiva sektioner som fungerar fristående från varandra: friidrott, cykel, orientering och skidsektionen. Respondenterna från denna förening är två; styrelseordförande för hela föreningen samt styrelseordförande för friidrottssektionen. Föreningen har ca 700 – 800 aktiva idrottare, varav ca 200–300 inom friidrottssektionen, och kan då kategoriseras som en *stor förening*. Föreningen har inga anställda för tillfället, men ledarna (ca 16–18) får låtnader för till exempel föreningsdräkter, tack vare verksamhetsbidrag från kommunen.

Idrottsförening D

Idrottsförening D är en konståkningsförening på ca 100 aktiva medlemmar, det vill säga en *mellanstor förening*. Respondenten är ny som styrelseordförande (fr.o.m. 1.1. 2023). I föreningen fungerar en skridskoskola för mindre barn samt hobby- och tävlingsgrupper. Idrottsföreningen har två tränare på heltidstjänst, eftersom konståkning, enligt styrelseordföranden, inte kan läras ut av någon som inte kan konståkning. Föreningen har även ledare på timavlönning. Styrelsearbetet fungerar på frivillig basis.

Idrottsförening E a) och E b)

Volleybollföreningen E är indelad i juniorverksamhet och representationslag. Eftersom dessa grupperingar har helt olika premisser, har jag delat in dem i två delar: juniorverksamhet (a) och representationslag (b).

E a)

Enligt styrelseordförande för föreningen har juniorverksamheten ungefär 65 aktiva medlemmar och 10 styrelsemedlemmar. Det är alltså frågan om en *liten förening*, eller del av förening. Idrottsföreningen idkar volleybollträning från F-juniorer till A-juniorer, både flick- och pojklag. Dessutom satsar de på Akademi-verksamhet, där träningen kan kombineras med skolgången för A-juniorer. Genom lättföretagarsystem har man en anställd tränare för de yngsta juniorerna. Även de spelare från representationslaget som tränar Akademiidrottare får en viss lön för sin tränarinsats. Alla andra arbetar på frivillig basis.

E b)

Respondenten är medlem i styrelsen för representationslaget i den lokala volleybollföreningen. Hen ansvarar för samarbetspartners och marknadsföring i första hand. Representationslagets budget rör sig kring 350 000 euro per år. Spelarna i laget samt tränarna är avlönade, resten av föreningsarbetet fungerar på frivillig basis.

Idrottsförening F

Respondenten är styrelseordförande för en av kommunens största fotbollsföreningar. Föreningen har ungefär 700 aktiva idrottare, inklusive juniorer och seniorer, vilket kan kategoriseras som en *stor förening*. Föreningen har pojk- och flicklag från 6–7-åringar till B-juniorer, 17–18-åringar. Dessutom har föreningen Akademi-verksamhet för de äldsta juniorerna samt seniorer, alltså representationslag. Enligt styrelseordförande fungerar ungefär 30 aktiva lag inom föreningen. Föreningen har två anställda som delar på en tjänst, samt vissa tränare med tränararvoden. De olika lagen har sina egna funktionärer på frivillig basis. Dessa bedöms vara ca 100–200 personer. Under lagens årliga stora fotbollsturnering uppgår frivilligarbetarna till ca 500 personer.

Idrottsförening G

Idrottsförening G är en skytteförening med 40 medlemmar och kan därmed kategoriseras som en *liten förening*. Ordförande för föreningen har varit föreningsaktiv i 58 år, och fungerat som ordförande de senaste 7–8 åren. Föreningen satsar i första hand på gevärsskytte och pistolskytte. Föreningen fungerar helt på frivillig basis.

5.1.2 Presentation av kommunens representanter

Idrottsdirektör:

Idrottsdirektören är förman för de anställda inom idrottssektorn i M-stad. Hen anser att stadens roll är att ge förutsättningar åt kommuninvånarna till mångsidig motionsverksamhet och på så vis främja välbefinnande och hälsa. Till det hör idrottstjänster för olika målgrupper, att upprätthålla och utveckla mångsidiga idrottsplatser, idrottsanläggningar och rörelsemiljöer samt att främja stadens attraktions – och hållningskraft. I stadens strategi nämns upplevelse som ett viktigt mål, vilket även syns i idrottstjänster. Till uppgifterna hör också att stöda idrottens medborgarverksamhet, föreningsverksamhet och verka i brett samarbete för att främja idrott och motion. Nettobudget i staden för 2022: 4 miljoner, planerad budget för 2023: 4,2 miljoner. Personalårsverken är 24, vissa deltidsanställda inräknade. Teknisk personal som sköter anläggningar och uteidrottsområden är inte medräknad.

Idrottskoordinator (60 % idrott, 40 % utbildningssektorn):

Idrottskoordinatorn är ansvarig för skolornas klubbverksamhet samt till en del FH. Till hens uppgifter hör även idrottstjänster, bidrag, premiering och samarbete med föreningar.

Bildningsdirektör:

Bildningsdirektören är förman för idrottsdirektör samt föredragande i kultur – och fritidsnämnden som behandlar idrottstjänster som förtroendeorgan. Enligt hen är det idrottslagen som är utgångspunkten för kommunens uppgifter gällande idrottstjänster. Hen hänvisar till paragraf 5 som beskriver kommunens ansvar och där framkommer att kommunen måste skapa förutsättningar för kommuninvånarnas motion och idrott. I praktiken har kommunen tre huvuduppgifter; ordna idrottstjänster som tar hänsyn till olika målgrupper, stöda medborgarverksamhet, inklusive föreningsverksamhet samt upprätthålla idrottsplatser. Staden har egna riktlinjer för bidrag för idrottsföreningar. Till stadens strategi; upplevelse och

barnvänlighet, hör enligt bildningsdirektören starkt även idrott och möjligheter att utöva idrott som hobby. Barnvänlighet syns i det att man tar hänsyn till barnen och ungdomarnas syn i beslutsfattande, vilket även i någon mån syns i planeringen av idrottsplatser. Hen nämner också att till en meningsfull och mångsidig fritid hör även idrottsaspekter såsom fungerande och tillgängliga utrymmen samt att ordna olika slags evenemang.

Ordförande för kultur- och fritidsnämnden:

Respondenten är medlem i fullmäktige samt ordförande för kultur – och fritidsnämnden. Målsättning för idrottssektorn är enligt hen, att få kommuninvånarna att röra på sig samt att upprätthålla sin hälsa.

Koordinator för FH-verksamhet:

Koordinatören har verkat för Finlandsmodellen för hobbyverksamhet i kommunen under cirka ett års tid. Målsättningen för FH är enligt hen att ”stödja barn och ungas välbefinnande genom att göra det möjligt för alla barn och unga att utöva en givande och kostnadsfri hobby i samband med skoldagen” (FH:s hemsida). Klubbarna planeras enligt hen, utgående från elevernas önskemål. I M-stad är 27 grundskolor delaktiga i projektet och sammanlagt 90 klubbar pågår under läsåret 2022–2023. I klubbarna deltar sju föreningar, varav fem idrottsföreningar, samt flera företag och privatpersoner.

5.2 Nivån på samarbete mellan idrottsföreningar och kommun i M-stad

Jag har på basen av olika källor skapat en modell med fyra nivåer gällande idrottsföreningarnas samarbete med kommunen. Den modellen används för att kategorisera de sju idrottsföreningarnas nivå av samarbete i M-stad, på basen av respondenternas svar. Något som en del tangeras i intervjuerna är planeringen av en ny hybridarena i kommunen. Projektet styrs av ett kommunägt aktiebolag men i tätt samarbete med kommunen och idrottsföreningar.

5.2.1 Samarbetsmodell

Samarbetsmodellen ser ut på följande sätt:

Nivå 1 i samarbetsmodellen handlar om idrottsföreningarnas roll med kommunen i form av *biståndstagare* och *kund*, det vill säga samarbetet handlar enbart om att kommunen ger ekonomiskt bidrag till idrottsföreningen samt erbjuder tillgång till offentliga lokaliteter till ett subventionerat pris. Denna modell gällde i Finland under tidigare årtionden, men är även vanlig i dagens läge. (Kiviniemi & Saarelainen, 2009; Undervisningsministeriet, 2008; Koski & Mäenpää, 2018, Levinsen, 2019)

Nivå 2 handlar om, förutom kommunens understöd, även om samarbete mellan idrottsföreningar och kommuner i form av tillfälliga projekt och aktiviteter, dock inte regelbundet. Det kan handla exempelvis om aktiviteter för en viss befolkningsgrupp, jippon eller något tillfälligt sysselsättningsprojekt. (Levinsen, 2019) Jag kallar detta steg för *tillfälligt samarbete*.

Nivå 3 handlar om större steg av samarbete, här närmar man sig partnerskap. I denna kategori handlar samarbetet om regelbunden kommunikation, sociala nätverk och understödda projekt. (Kiviniemi & Saarelainen, 2009) Idrottsföreningarna är till exempel delaktiga aktörer i Finlandsmodellen för Hobbyverksamhet (Undervisnings- och kulturministeriet, 2020), som är aktiv även i M-stad. De större idrottsföreningar har ofta mer omfattande samarbete med fokus på partnerskap än de mindre föreningarna, eftersom de har mer kapacitet att organisera verksamheten. Kommunen har också större förväntningar på att de stora idrottsföreningarna ska delta i projekt som tangerar samhällseliga utmaningar. (Mäenpää & Koski, 2019). Detta steg kallar jag *delvist partnerskap*.

I **nivå 4** handlar det om *fungerande partnerskap* där kriterierna som Engeström (2006) nämnt: nämligen ett långvarigt samarbete med jämlika parter där man fokuserar på strategiska utmaningar. Denna slags partnerskap handlar om nätverkande som är målinriktat. (Kiviniemi & Saarelainen, 2009) Detta förutsätter transparens, ansvar, gemensam kommunikation samt ett avtal som följs av parterna. Här fungerar också Pestoff & Brandsen (2006) mall, antingen alla sektorer eller någondera av dem. De delar in organisationernas samarbete med den offentliga sektorn i tre olika sektorer: *Samstyre* (co-governance), där tredje sektorn medverkar i planeringen och framförande av offentliga tjänster, *samförvaltning* (co-management), där tredje sektorn tillsammans med den offentliga sektorn organiserar och producerar tjänster samt

samproduktion (co-production), vilket innebär att medborgare producerar en del av sina egna tjänster själv.

5.2.2 Nivån på samarbete mellan idrottsföreningarna och kommunen

I det följande presenterar jag hur samarbetet med kommunen ser ut enligt respondenterna, samt vilken nivå på samarbete jag anser att idrottsföreningarna har med kommunen.

Idrottsförening A

Kampsportföreningen A övar i utrymmen som hyrs av en privat aktör, det vill säga inget samarbete med kommunen gällande utrymmen. Föreningen samarbetar med kommunen gällande FH. Föreningen får även kommunalt bidrag för sin juniorverksamhet, vilket anses som ett viktigt tillskott i föreningens ekonomi. Kommunen belönar även idrottsmän och -kvinnor som varit framgångsrika under årets lopp. När det gäller byggande av hybridarenan, som är under planering i kommunen, har föreningen blivit kontaktad om deras önskemål och specifika behov för kampsport till idrottshallen.

På basen av den grad av samarbete som pågår mellan kampsportföreningen och kommunen, kategoriserar jag det till *nivå 3*. Det finns ett samarbete gällande premieringar och kontaktskapande inför idrottshallens funktioner men även ett mer långvarigt projekt i och med FH. På grund av samarbete med detta projekt, anser jag att samarbetet kan höra till nivå 3, det vill säga delvist partnerskap.

Idrottsförening B

Samarbetet med kommunen handlar i stort om utrymmen för gymnastikföreningens del, eftersom man använder sig av skolornas gymnastiksal. Föreningen får även bidrag för juniorverksamhet. Föreningen är inte engagerade inom FH detta läsår men har deltagit tidigare. Föreningen har kontaktats angående deras behov av den nya idrottshallen. På basen av ordförandens svar kategoriserar jag denna idrottsförenings samarbete med kommunen för tillfället till *nivå 1*, där det i stort handlar om bidrag och utrymmen.

Idrottsförening C, specifikt friidrottssektionen

Idrottsföreningen använder sig av kommunens utrymmen, såsom idrottshall och idrottsplan. Det förekommer även samarbete med konkreta arrangemang i samband med tävlingar. Föreningen får verksamhetsbidrag för juniorverksamhet samt är också delaktig i planeringen av den nya idrottshallen. Även premieringarna av framgångsrika idrottare nämndes i intervjuerna. På basen av svaren kategoriserar jag samarbetet till *nivå 2*, alltså tillfälligt samarbete. Detta på grund av samarbete gällande utrymme, bidrag, konkreta arrangemang tillfälligt samt delaktiga i planeringsgrupperna gällande nya idrottshallen. Föreningen har tagit initiativ till mer samarbete, men har inte upplevt att de fått gensvar från kommunen.

Idrottsförening D

Samarbetet med kommunen handlar i stort om träningstider i ishallen, vilket enligt styrelseordförande, är begränsat eftersom ishallens träningsturer ska delas med ishockeyspelare. Kommunen betalar också verksamhetsbidrag samt bidrag till mindre bemedlade familjer. För tillfället har idrottsföreningen inga gemensamma projekt i samarbete med kommunen. I början av planeringen av den hybridhallen har föreningen blivit tillfrågad angående önskemålen inför hybridhallens byggande. Detta samarbete kategoriserar jag till *nivå 1*, eftersom det i stort verkar handla om bidrag och utrymmen.

Idrottsförening E a)

Enligt respondenten får föreningen verksamhetsbidrag och bidrag för mindre bemedlade familjer samt använder också kommunens utrymmen till sina träningar. Det fanns en villighet att delta i FH, men det var inte möjligt för föreningen att erbjuda ledare. Föreningen har även deltagit i diskussioner om den nya idrottshallens funktioner. Ett samarbetsprojekt handlar om ett årligt skolvolleybolleevenemang i samarbete med skolorna samt skolbesök. Eftersom det finns något tillfälligt samarbete utöver bidrag och utrymmen, kategoriserar jag juniorföreningens samarbete till *nivå 2*, det vill säga ett tillfälligt samarbete.

Idrottsförening E b)

Kommunen är en av representationslagets största samarbetspartner, med eget samarbetsavtal. Träningarna och matcherna pågår i kommunens utrymmen. Föreningen betalar hyra för dessa utrymmen. Till lagets ansvar hör marknadsföring av kommunen. Föreningen deltar även aktivt i planeringsarbetet kring den kommande idrottshallen. Eftersom detta samarbete bygger på kontinuerligt samarbete med eget samarbetsavtal med ömsesidigt ansvar, kan man kategorisera det till **nivå 4**, fungerande partnerskap.

Idrottsförening F

Föreningen använder sig av kommunens utrymmen, fotbollsplaner, idrottshall samt skolornas gymnastiksal. Föreningen får även verksamhetsbidrag för sin juniorverksamhet. Gällande en årlig stor fotbollsturnering förekommer intensivt samarbete med kommunen. Föreningen hyr skolor och kökspersonal till inkvartering och matlagning. Föreningen är även delaktig i planeringen av den nya idrottshallen. Enligt styrelseordförande sker inget samarbete gällande FH, men enligt FH:s koordinator är föreningen engagerad i projektet. Eftersom samarbetet förutom utrymmen och bidrag även innehåller samarbete kring årligt evenemang samt delaktighet i ett kontinuerligt projekt kategoriserar jag samarbetet till **nivå 3**, alltså delvist partnerskap.

Idrottsförening G

Skytteföreningen använder sig av kommunens skyttehall beläget i ishallen. En uteskjutbana ägs av flera föreningar tillsammans på mark som arrenderas av kommunen. Föreningen väntar på förlängt arrendekontrakt. Föreningen är inte med i planeringen av den nya idrottshallen, eftersom den inte kommer att lämpa sig för skytte. Jag kategoriserar samarbetet mellan skytteföreningen och staden till **nivå 1**, eftersom samarbetet i första hand handlar om utrymmen.

Tabell 1: Sammanfattning av de olika idrottsföreningarnas samarbete med kommunen.

	A	B	C	D	E a)	E b)	F	G
Får bidrag	X	X	X	X	X	X	X	
Använder kommunens utrymmen		X	X	X	X	X	X	X
Frivilliga/ anställda	Alla frivilliga	Styrelsen frivillig, ledarna Timanställda	Alla frivilliga	Styrelsen frivillig, två tränare heltidsanställda, ledarna timanställda	Styrelsen och flesta tränare frivilliga, en tränare anställd, Akademi-tränare viss arvode	Styrelsen och andra aktiva frivilliga, spelarna och tränarna anställda	Styrelsen och de allra flesta tränare frivilliga, två deltidsanställda (50%), några ledare arvoden	Alla frivilliga
Deltar i Finlandsmodellen läsåret 22–23	X						X	
Deltar i planering av hybridarena	X	Till en viss grad	X	Till en viss grad	X	X	X	
Typ av samarbete	Nivå 3	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 4	Nivå 3	Nivå 1

5.2.3 Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan konstateras att av sju idrottsföreningar rör sig tre föreningar på nivå 1 gällande samarbete, en förening på nivå 2, två föreningar på nivå 3 samt en förening på nivå 2, gällande juniorverksamheten och nivå 4, då det gäller representationslaget. Jag indelade dem i åtta olika enheter pga. att den ena föreningen är delad i två skilda inriktningar. Detta åskådliggörs i följande tabell:

Tabell 2: Sammanfattning av nivån på idrottsföreningarnas och kommunens samarbete i M-stad.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
	Samarbetet innefattar utrymme och bidrag	Samarbetet innefattar förutom utrymme och bidrag, även tillfälliga projekt och evenemang	Samarbetet innefattar förutom utrymme och bidrag regelbundet och tätt samarbete, t.ex. Finlandsmodellen för hobbyverksamhet.	Samarbetet handlar om ömsesidigt och kontinuerligt samarbete med särskilt samarbetsavtal
Antal föreningar	3	2	2	1

Många föreningar använder kommunala lokaler, får kommunalt bidrag samt kommunicerar med kommunen om sådant som berör föreningens intressen. Dock finns det ett djupare samarbete, partnerskap, vilket alltmer handlar om att skapa tillsammans. Det handlar mer om samarbete om konkreta aktiviteter och sådant som egentligen hör till uppgifter kommunen har ansvar över. Kommunerna samarbetar även med idrottsföreningar och idrottsorganisationer på avtalsbasis. (Ibsen & Levinsen, 2017; Kommunförbundet, 2022) Detta syns även i resultat bland de olika idrottsföreningarna. Flera av föreningarna (tre av åtta) samarbetar med kommunen på en nivå där man kommunicerar om sådant som direkt anknyter till föreningens utrymme eller bidrag. Fyra idrottsföreningar/enheter rör sig kring nivå 2 och 3 där man har mer samarbete, gällande tillfälliga projekt eller mer långvariga projekt. Endast representationslaget i en förening har ett partnerskap med ömsesidigt och långvarigt partnerskap.

Att stödja medborgarverksamhet kan handla om understöd till olika idrottsföreningar och andra organisationsaktörer, subventionering av olika avgifter eller att idrottslokaliteter och -redskap kan användas utan avgift. Understöd kan handla om allmänna understöd, årliga verksamhetsunderstöd, tidsbundna projekt- eller utvecklingsunderstöd eller understöd för ett engångsevenemang. (Kommunförbundet, 2022) I intervju svaren är den delen av samarbete med kommunen det som mest av allt framkommer i respondenternas svar, nämligen utrymme och bidrag.

Mäenpää och Koski (2019) har gjort en undersökning om de stora idrottsföreningarnas position i kommunerna. I den undersökningen konstaterades att det nätverket som finns inom och utanför en stor idrottsorganisation är större än i en mindre förening vilket i sin tur leder till att de stora föreningarna är mera kända och får mer synlighet i de lokala medierna. En stor förening

får också oftast mer stöd av kommunen och företag i näromgivningen och de har bättre möjlighet att påverka sin verksamhetsomgivning. I undersökningen som gjordes till pro gradu-avhandlingen deltog två små föreningar, två mellanstora föreningar samt tre stora föreningar. Inga signifikanta skillnader kunde skönjas mellan storleken på föreningarna och nivån på samarbetet med kommunen. Såväl små, mellanstora som stora föreningar kunde ha nivå 1–3 av samarbete.

5.3 Upplevelsen av samarbetet mellan idrottsföreningar och kommun

I nedanstående delkapitel behandlas upplevelsen av samarbetet mellan idrottsföreningar och kommun på basen av analysen av intervju svaren. Intervju svaren indelas i olika underrubriker och inom dessa olika teman, vilket även jämförs med tidigare forskning.

5.3.1 Samarbete som fungerar samt utmaningar i samarbetet

När det gäller samarbete som fungerar och utmaningarna i samarbetet kunde följande återkommande teman i intervjuerna skönjas:

a) Idrottsföreningar:

Ekonomiskt bidrag – Många respondenter uttryckte tacksamhet över bidragen de får från kommunen. En del respondenter uppskattade speciellt bidraget för mindre bemedlade familjer, vilket gör det möjligt för dem att erbjuda gratis verksamhet för behövande. Respondenterna uttryckte även önskemål om mer ekonomiskt understöd samt oro ifall det ekonomiska bidragen minskar.

”Förutom det ger staden bidrag för juniorverksamhet...Det är riktigt bra och också en mycket betydelsefullt ekonomiskt, att det avgör ofta om vi är under eller över strecket”.
(Styrelseordförande för förening A)

Utrymmen – Så gott som alla föreningsaktiva nämnde utrymmen som ett viktigt tema i sina intervju svar. En del föreningar, till exempel inom bollsporten, att utrymmen var rätt välfungerade medan de flesta idrottsföreningar ansåg att utrymmen är otillräckliga och att föreningarna strider om de få utrymmen som finns, till exempel inom konstakning. Det uttrycktes en stor längtan över den kommande hybridarenan.

Kommunikation – En del respondenter tyckte att kommunikationen med kommunen fungerar väl och kommunen är tjänstvillig i olika sammanhang, medan däremot vissa anser att kundservicen kunde vara mer fungerande.

Rättvisa och jämlikhet– Ett tema som återkom, speciellt bland de mindre föreningarna, var upplevelsen av ojämlig behandling av föreningarna. Man upplevde att det satsades mer på vissa sporter, till exempel fotboll, än andra sporter.

b) Nämndes bland både föreningsaktiva och kommunens representanter:

Den mänskliga faktorn - Flera respondenter, såväl föreningsaktiva som kommunanställda, som länge varit i kontakt med varandra, uttryckte en upplevelse av att samarbete underlättades genom ömsesidig tillit, då man känt varandra länge.

”Faktiskt då man jobbat så länge så börjar det bli ganska lätt att samarbete då du redan känner människor” (Idrottskoordinator i M-stad)

Talkoanda samt kontinuitet i föreningarna– Detta var ett ofta förekommande tema, både vikten av talkoarbete i samarbetet samt en oro för minskad vilja att göra arbete på talko.

”Inte är talkoarbete längre på mode, och inte vill man göra det heller. Människor vill inte längre förbinda sig till talkoarbete eller föreningsverksamhet, det gör föreningsverksamheten besvärlig. Att man är i föreningen den tid som de egna barnen utövar sin hobby och sedan far man.” (Idrottskoordinator i M-stad)

c) Kommunens representanter:

Olika slags samarbete med olika föreningar – Kommunanställda uttryckte ofta att samarbetet med föreningarna ser olika ut. Med en del föreningar förekommer mycket samt välfungerande samarbete, med andra föreningar förekommen mindre grad av samarbete. Enligt representanterna har föreningens storlek inte betydelse gällande samarbetet.

Begränsade resurser – Ett tema som uppkom i intervjuerna som en utmaning inom samarbetet var brist på aktörer, såväl inom kommunen som inom idrottsföreningar. Detta gällde både brist på ekonomiska resurser samt personresurser.

”Alltså att det finns ju inte som nå jättestort överbud på liksom...aktörer... Både inom stan finns det många idéer om vad som skulle kunna vara bra. Föreningarna har å sin sida många idéer om vad som skulle kunna göras men någonstans där så är det ju som att när det är begränsat med resurser. Kanske liksom både ekonomiska resurser men framför allt liksom

personalresurser och personresurser, så nog, det är ju en utmaning. Och sen just förstås den här realiteten att det görs på talko inom föreningarna... Och sen förstås också..nog kan man svänga på det att inte har vi heller på idrottstjänsterna nu nå.. vi har otroligt knappa resurser vi också liksom att vi gör vårt bästa med dom resurser vi har” (Idrottsdirektör i M-stad)

Kontinuitet i föreningarna – Det uttrycktes även än oro om föreningarnas fortlöpande verksamhet, i och med att mycket görs genom frivilligarbete.

Temat som framkom bland respondenterna har samklang med den teoretiska bakgrunden som finns gällande idrottsföreningarnas samarbete med kommunen. Faktorer som äventyrar de största idrottsföreningarnas ekonomi är en ökning av hyran för gymnastiksal och idrottsplaner, en sänkning av deltagarantalet, minskat föreningsbidrag och ett minskat intresse för frivilligarbete. Om man ser på utmaningarna för specifikt idrottsföreningarnas samarbete med kommun så handlar det om att föreningarna är mycket beroende av kommunens resurser och idrottspolitiken som försiggår i kommunen. Utrymmens tillräcklighet samt hyreskostnader av utrymmen ses som en utmaning för föreningarnas ekonomiska resurser. (Undervisningsministeriet, 2008; Koski & Mäenpää, 2018)

Frivilligarbete har i årtiondet varit den största resursen i finländsk idrottsföreningsverksamhet, när det gäller att ordna idrottsverksamhet. Det som kan tänkas vara ett hot mot idrottsföreningsverksamhet är samhällets svaga ekonomiska utveckling, högre priser samt frivilligarbetarnas trötthet. Frivilligarbetarna inom idrottsverksamheten består av sådana som gör frivilligarbete kontinuerligt samt av dem som gör det vid olika evenemang. En utmaning kan vara frivilligorganisationernas stora arbetsbörda och att den ursprungliga målsättningen suddas ut. (Puronaho, 2006; Itkonen et al, 2018; Jalonen et al, 2013; Salmikangas, 2004) Detta var också ett ofta återkommande tema i intervjuerna, både vikten av frivilligarbete i föreningarna och oro om talkoandans och frivilligarbetarnas minskning.

Mäenpää och Koski (2019) har gjort en undersökning om de stora idrottsföreningarnas position i kommunerna. I den undersökningen konstaterades att det nätverket som finns inom och utanför en stor idrottsorganisation är större än i en mindre förening vilket i sin tur leder till att de stora föreningarna är mera kända och får mer synlighet i de lokala medierna. En stor förening får också oftast mer stöd av kommunen och företag i näromgivningen och de har bättre möjlighet att påverka sin verksamhetsomgivning. Denna aspekt verkade tudelad bland respondenterna. Från kommunens håll ansåg man inte att det var någon skillnad på mindre och

större föreningar. Föreningsaktiva respondenter uttryckte med olika ordalag att det förekommer mer satsning på en del sporter än andra.

5.3.2 Rollfördelning och förväntningar på kommun/idrottsförening

I inkommande delkapitel analyseras intervju svar som tangerar rollfördelning och ömsesidiga förväntningar mellan idrottsföreningar och kommun. När det gäller rollfördelningar och förväntningar på dels kommun, dels förening framkom följande teman:

a) Idrottsföreningar

Kommunen som möjliggörare och idrottsföreningar som arrangörer av verksamhet

Ett par respondenter nämnde att kommunens roll är att vara möjliggörare och idrottsföreningarnas uppgift är att ordna verksamhet.

”Nå, nog upplever jag staden mer specifikt som möjliggörare och inte nödvändigtvis som arrangör...men förstås behöver staden ha sådan verksamhet som är igångsättande och uppmuntrar till idrott och de kan då erbjuda dessa möjligheter till olika aktörer, liksom nu Finlandsmodellen för hobbyverksamhet” (Styrelseordförande för idrottsförening A)

Utrymmen och träningsmiljö

Alla nio respondenter från idrottsföreningarnas styrelse, nämnde utrymmen och träningsmiljön som viktiga komponenter såväl när det gäller kommunens och idrottsföreningarnas rollfördelning, som gällande förväntningar på kommunen. Man nämnde att kommunen behöver erbjuda funktionella utrymmen och träningsmiljöer, samt att dessa borde räckta till alla intressenter. Röster höjdes också om upprätthållande av träningsmiljöer och redskap är viktigt för att idrottsföreningarnas verksamhet skall kunna vara fungerande. Även priset på utrymmen nämndes bland respondenterna samt önskemål om att utrymmen kunde erbjudas gratis för juniorverksamhet.

”Kommunen erbjuder de här ställena att hålla på och ha det där vår verksamhet medan sen är det ju kanske föreningens uppgift att utforma själva verksamheten så att den passa de utrymmena vi har” (Styrelseordförande för idrottsförening B)

”Det har jag beundrat i många andra kommuner och städer, att många städer erbjuder hobbyer för barn, eller hobbymiljöer så att de inte har hyra, de är gratis. Vi har ju skolans gymnastiksal, det är jättebra att man inte behöver betala för dem, men det skulle vara en fin tanke att också isporten skulle ha så för där är utgifterna annars också jättehöga. Så ifall kommunerna eller städerna kunde komma emot där. Vi har inte höga hyror i M-stad ännu men det skulle underlätta ifall det skulle vara gratis för under 18-åringar. Men det är säkert en utopistisk tanke gällande energipriser och allt..” (styrelseordförande för idrottsförening D)

b) Kommunens representanter

Möjliggörare och arrangör av verksamhet

Även kommunens representanter nämner rollerna som att kommunen skapar förutsättningar och idrottsföreningarna arrangerar verksamheten. En respondent nämnde att idrottsföreningarnas mångsidiga verksamhet minskar på kommunens ansvar att själv arrangera idrottsverksamhet. Ett par respondenter hänvisade till idrottslagen där dessa specifika roller nämns.

”Nå egentligen kommer det ju som också ganska rakt ur på det sättet ur idrottslagen och sen dom här våra målsättningar att nog är det ju som säkert den absolut viktigaste saken är ju att kommuner erbjuder dom här utrymmena så att föreningarna har möjlighet att ha verksamhet. Och sen är det också liksom förstås viktigt att samarbeta med olika saker, dom konkretiseras sen där och också nog det här. Nog är ju som kommunens roll också förstås att stöda föreningarna då. Det största stödet är ju det här subventionerade utrymmena men också finns det ju sen dom här bidragsformerna som då liksom vi då, kommunen, kan stöda föreningarna ekonomiskt med” (Idrottsdirektör i M-stad)

Kontinuitet

Gällande krav och förväntningar på idrottsföreningarna uttryckte alla respondenter att kommunen inte kan ställa sådana, endast vara tacksamma över idrottsföreningarnas värdefulla arbete som mestadels sköts via talkokrafter.

Ett tema som ändå framkom som förväntningar på idrottsföreningarna var önskan om kontinuitet i verksamheten.

”Att det skulle hittas aktiva människor och att verksamheten skulle ha kontinuitet. Att det skulle finnas ett mångsidigt urval av olika motions- och idrottsformer som man kan ha som hobby i M-stad och att det skulle hittas användare och aktörer.” (Bildningsdirektör i M-stad)

Ett par respondenter nämnde som en förväntning att föreningarna sköter sina hyresbetalningar. Även önskemål på lågröskelverksamhet framkom, med målsättning att också nå sådana kommuninvånare som inte annars är aktiva att röra på sig.

Idrottslagen som trädde i kraft 2015, specificerar kommunens roll i att skapa förutsättningar för idrott och motion. Detta ska kommunen göra genom att:

- ”1. Tillhandahålla motions- och idrottstjänster samt ordna motionsverksamhet som främjar hälsan och välbefinnandet med beaktande av olika målgrupper,
4. Stödja medborgarverksamhet,
5. Uppföra och upprätthålla idrottsanläggningar” (Idrottslagen 390/2015)

Flera av respondenterna från kommunens håll hänvisar i sina svar till idrottslagen, som tydligt specificerar kommunens roll gällande idrottssektorn. Dessa aspekter framkommer tydligt också både bland idrottsföreningarnas representanter och bland kommunens representanter. Idrottsföreningens representanter betonar särskilt den tredje punkten gällande uppförande och upprätthållande idrottsanläggningar, eftersom det lägger grunden för idrottsföreningarnas möjligheter till verksamhet.

I idrottslagen på 1990-talet (1054/1998) betonades en arbetsfördelning där det är på den offentliga sektorns ansvar att bygga idrottsplatser och hålla dem i skick. Organisationernas uppgift ansågs vara att ansvara för och organisera verksamheten. Den arbetsfördelningen kvarstod till 2015, då den lindrades. Trots det lyfts idrottsorganisationernas stöd tydligt fram även i den nyaste lagen. Idrottsföreningarna förväntas tjäna medborgare genom att producera olika slags idrottstjänster. Tillika förväntas de också ta hand om uppgifter som traditionellt hört till kommunen. (Kangas et al, 2018; Statsrådet, 2018) Detta märks också tydligt bland respondenterna, där det vanligaste svaret gällande kommunens och idrottsföreningarnas roller var den att kommunen möjliggör utrymmen och idrottsföreningarna ansvarar för verksamheten.

Sammanfattningsvis presenteras teman för idrottsföreningarnas och kommunens syn på samarbete i följande tabell.

Tabell 3. Idrottsföreningarnas och kommunens syn på samarbete

	Idrottsföreningar	Kommun
Fungerande samarbete	Bidrag, utrymme, kommunikation, den mänskliga faktorn	Den mänskliga faktorn, olika slags samarbeten med olika föreningar
Utmaningar i samarbete	Bidrag, utrymme, kommunikation, rättvisa, minskning av talkoanda	Minskning av talkoanda, kontinuitet, begränsade resurser
Rollfördelningar	Kommun möjliggörare-idrottsföreningar verksamhetsskapare	Kommun möjliggörare-idrottsföreningar verksamhetsskapare
Förväntningar	Utrymme och träningsmiljö	Kontinuitet

5.3.3 Finlandsmodellen för hobbyverksamhet som en del av samarbetet

Koordinatorn för FH nämner att till en början var FH väldigt obekant för många. För tillfället känner de flesta till projektet och föreningarna tar även aktivt kontakt.

Koordinatorn ser många fördelar med FH. Det är *hälsobefrämjande* i och med att det skapar flera möjligheter för barn och unga till olika hobbyer. Klubbarna är *kostnadsfria* och ordnas *efter skolan*, vilket frigör föräldrarna från skjutsandet. *Barnens påverkningsmöjligheter* nämns även som en fördel.

Utmaningarna ligger, enligt koordinatorn, i att hitta *ledare* samt koordination av klubbarnas *tidtabell* på vissa skolor. Även *skolskjuts* och skolornas *utrymmen* nämns som utmaningar. Hen nämner även att *samarbete med skolorna* samt att nå eleverna kan vara utmanande.

Enligt hen finns det några orsaker till att föreningar inte har möjlighet att delta i FH: *tiden*, eftersom klubbarna ordnas mellan klockan 12 och 16, *ledarna* som behöver vara över 18 år samt att *hobbyn inte önskats* av eleverna.

FH:s koordinators nämner att samarbetet med föreningarna har i det stora hela gått bra och att det finns en ömsesidig vinst: föreningarna får synlighet och inkomst samt ungdomarna får arbete. Hen upplever att samarbetet eller kontakten med kommunen känns lösare och att hen känner sig fristående i relation till kommunen.

”Alltså jag känner att inte har det som riktigt, att det bara som stannar här hos mig. Fast jag hör ju nog till kommunen också men. Vi har som varannan vecka har vi en timme just med det här min förman [...] så har vi sån här möte [...] Nog har de (kommunen) en stor roll men att, men inte på det sättet” (FH-koordinator i M-stad)

FH nämns även i andra intervjuer. Kommunens representanter nämner att FH är det nyaste av olika projekt inom idrottssektorn.

”FH har nu varit i funktion ett par år och där pågår olika slags klubbar, specifikt lågtröskel. Just efter skolan och de handlar om mångsidig motorik, riktigt bara grundmotoriska övningar. Det finns [...] bollklubbar och sånt. Just att man får barnen att röra på sig efter skolan” (Ordförande för kultur- och fritidsnämnden)

Idrottsföreningarnas representanter nämner även FH i sina intervjuer. En respondent nämner det som en del av samarbetet med kommunen. Hen konstaterar att ledaren får lön och att föreningen ordnat med utrymmen. En annan respondent nämner att de tidigare deltagit i FH, men inte detta läsår på grund av svårigheter att erbjuda ledare under eftermiddagstimmar. En annan respondent nämner även ledarbrist som orsaken till att föreningen inte haft möjlighet till detta, eftersom de villiga ledarna varit för unga.

Sammanfattningsvis kan FH nämnas som ett av de nyaste projekten där kommunen och föreningarna samarbetar. I detta samarbete finns fördelar som synlighet och bidrag men även utmaningar som möjligheter att erbjuda ledare.

Enligt Undervisnings- och Kulturministeriet (2020) är målet med den så kallade Finlandsmodellen är att öka barns och ungas välmående. Syftet är att skapa möjligheter för alla barn och unga att i samband med skoldagen ska kunna ha en avgiftsfri hobby. I Finlandsmodellen kombineras barnens och ungas delaktighet samt samarbete mellan skola och hobbyaktörer. På basen av intervjusvaren fullföljs målsättningen i M-stad men enligt koordinators och andra respondenter, har modellen har också sina utmaningar eftersom projektet ännu söker sina former.

5.4 Utveckling av samarbetet mellan idrottsföreningarna och kommunen

Respondenterna har tillfrågats om deras syn på hur samarbetet mellan idrottsföreningarna och kommun kunde utvecklas i framtiden. Även i inkommande delkapitel har idrottsföreningarnas och kommunens syn på utvecklingsmöjligheterna indelats skilt. I slutet av delkapitlet sammanfattas respondenternas svar i en tabell.

a) Idrottsföreningar:

Från idrottsföreningarnas håll uppkommer olika slags teman i intervju svaren av ovanstående fråga. Alla svaren tangerade konkreta teman.

Hybridarenan nämns av flera respondenter som ett sätt att underlätta utrymmesbristen. Något som också nämndes var att kommunen kunde sammanföra föreningar så att dessa kunde sinsemellan få bättre relation. Även kostnadslättnader efterlystes samt mer grenspecifik information till skolorna. Någon respondent nämnde att eftersom det kommit mycket flyktingar under den senaste tiden, så kunde man satsa på mer möjligheter till organiserad hobbyverksamhet för dessa. Flera respondenter nämner konkreta saker som till exempel att ansökan av stöd för mindre bemedlade familjer kunde göras anonymt samt att kommunen kunde ordna läger och kurser för olika målgrupper.

b) Kommunens representanter:

Svaren från kommunens representanter rörde sig på en högre abstraktionsnivå. Man nämnde att det finns idéer men brist på aktörer, resursbrist nämndes som ett hinder för en starkare utveckling av samarbete mellan idrottsföreningar och kommun. En stor samhällelig fråga framkom att hur man tillsammans kunde göra en satsning på dem som rör på sig för lite. Även mer kommunikation och gemenskap mellan idrottsföreningar och kommun efterlystes samt hybridarenan nämndes även här som en underlättande faktor. Stadens strategi, som är i kraft ända till 2025, nämndes av bildningsdirektören som ett dokument som även tangerar utvecklingen av samarbetet mellan idrottsföreningar och kommun. Delar av strategin framkommer i det följande citatet:

"..att understöda medborgarverksamhet och utveckla samarbete och här är givetvis föreningarna med. Och här är om olika slags forum för föreningar, där man kan utbyta tankar och här har man lyft fram barn och ungdomar i sårbar ställning och utvecklingen av deras

hobbyverksamhet. Och överlag utvecklingen av jämlikhet och likabehandling. Att sådana här utvecklingsplaner finns det och den är alltså i kraft till [20]25” (Bildningsdirektören i M-stad)

Ovannämnda utmaningar som nämndes av kommunens representanter, framkommer också i större sammanhang. Utmaningar som framkommer i små och medelstora kommuner i Finland anses vara resursbrist, glesbygdens begränsningar, den kommunala ekonomin samt att engagera de fysiskt inaktiva i idrottsverksamhet. (Statsrådet, 2018)

Idrottsföreningarnas karaktär har till en viss del förändrats från att ha varit sammanslutningar som bygger på medborgarverksamhet till tjänsteproducerande organisationer. Idrottsföreningarna förväntas tjäna medborgare genom att producera olika slags idrottstjänster. Tillika förväntas de också ta hand om uppgifter som traditionellt hört till kommunen. Numera finns det nedskrivet i kommunernas strategiska målsättningar syftet att producera tjänster i samordning med organisationer. (Koski & Mäenpää, 2018; Itkonen et al, 2018; Kiviniemi & Saarelainen, 2009) Från de kommunanställdas håll framkommer det här i intervjuvären, speciellt när det gäller samhällsproblemet i att uppmuntra de fysiskt inaktiva kommuninvånarna.

När det gäller utvecklingen av samarbete nämndes den kommande hybridarenan som något som underlättar utrymmesbristen för idrottsföreningar. I Livskraftsprogrammet för M-stad 2019-2022 nämns detta samt att det behövs ett mångsidigt kultur-, idrotts- och evenemangsutbud samt fungerande utrymmen. Även i M-stads kultur- och fritidsnämndens utvecklingsplan 2022-2025 nämns understöd av idrottens medborgarverksamhet samt nätverk av samarbete för att öka den fysiska aktiviteten hos kommuninvånarna som viktiga aspekter. Vissa önskemål som idrottsföreningens respondenter efterlyser som utvecklingsobjekt har med andra ord beaktats i utvecklingsplanen, såsom utveckling av samlarbetsnätverk.

Tabell 4. Idrottsföreningarnas och kommunens syn på utveckling av samarbete

Idrottsföreningar	Kommun
Byggande av hybridarena, sammanförande av föreningar, kostnadslättnader, grenspecifik marknadsföring, bidrag till mindre bemedlade familjer	Hybridarena, mer gemenskap och kommunikation, föreningsforum, samarbete gällande fysiskt inaktiva kommuninvånare

6. Diskussion

Detta kapitel innehåller en reflekterande diskussion kring resultat i undersökningen som gjorts i relation till källor och tidigare forskning. Detta kapitel är indelat i fyra delkapitel. De tre första delkapitlen innehåller reflektioner utgående från forskningsfrågorna och det i det sista delkapitlet sammanfattas forskningsresultaten samt ges tips på vidare forskning.

6.1 Nivån av samarbete mellan idrottsföreningar och kommun i M-stad

De sju idrottsföreningarna som deltagit i studien är sinsemellan olika, såväl till storlek som till verksamhet. De allra flesta föreningar sköter det mesta av verksamheten på frivillig basis men även anställningar förekommer i någon mån. Nivån på samarbete med kommunen varierar mycket. Det som förstaeligt nog verkar vara viktigast för idrottsföreningarna är att träningsutrymmen är funktionella och tillräckliga, vilket inte alltid verkar vara fallet i M-stad. Längtan efter en hybridarena som skulle underlätta utrymmesbristen är stor, hos både föreningarna och de kommunalt anställda. Viktigt är också bidragen som ges, speciellt till juniorverksamhet, eftersom idrottsföreningar är beroende av dessa.

Resultaten visar, vilket redan nämnts i det föregående kapitlet, att de allra flesta idrottsföreningar (tre föreningar) befinner sig på nivå 1 av samarbete, det vill säga bidragsgivare och kund. Två av idrottsföreningarna rör sig på nivå 2 av samarbete, det vill säga tillfälligt samarbete. De har tillfälliga gemensamma jippon och evenemang där samarbete med kommunen förekommer. Inom nivå 3, delvist partnerskap, där det handlar om mer kontinuerligt samarbete såsom Finlandsmodellen för hobbyverksamhet, kategoriserade jag två av föreningarna. Vad gäller nivå 4, fungerande partnerskap, med samarbetsavtal var det representationslaget för en förening som platsade inom den kategorin.

Flera av idrottsföreningarna skulle gärna deltagit i Finlandsmodellen för hobbyverksamhet, men hade inte logistiska möjligheter till det läsåret 2022–2023. Därför kunde man ifrågasätta att just det projektet hör till delvist partnerskap, eftersom situationen kan ändras från år till år.

Projektet sattes dock till nivå 3 eftersom det är ett konkret och aktuellt samarbetsprojekt mellan idrottsföreningar och kommun. I efterhand kunde man dock tänka sig att ha något mer bestående samarbetsrelationer inom nivå 3.

Man kan också ifrågasätta att ett representationslag hör till kategorin fungerande partnerskap, det vill säga handlar ett samarbetsavtal mellan ett representationslag och kommun om partnerskap? Respondenten i idrottsföreningen använde dock benämningarna samarbetspartner och partnerskap om samarbete med kommunen. Hen bedömde kommunen som en av de främsta samarbetspartners. Samarbetsavtalet innefattar finansiellt stöd för laget samt att laget i sin tur marknadsför staden. Om man ser på grunden för partnerskap som handlar om långvarigt samarbete mellan jämlika parter som fokuserar på strategiska utmaningar och har ett gemensamt avtal (Engeström, 2006) kan det finnas skäl att kalla detta samarbetsavtal mellan ett representationslag och kommunen för fungerande partnerskap. Å andra sidan kanske man kan tänka sig att en idrottsförening och en kommun inte direkt kan ses som jämlika parter, på grund av stora skillnader i bland annat organisation och budget. Ifall man tänker partnerskap som ett sätt att erbjuda och utveckla lokala tjänster för kommuninvånarna (Zitting, Puustinen & Joensuu, 2018), så platsar detta inte inom den kategorin.

Det som förvånade mig en aning gällande resultatet, var att det allra viktigaste samarbetsformerna mellan idrottsföreningar och kommun fortfarande handlade om bidrag och utrymmen. Det är på ett sätt naturligt, eftersom dessa är grunden för en fungerande föreningsverksamhet. Dock förvånade det mig en aning i jämförelse till teorin och tidigare undersökningar, där det betonas att samarbetet mellan föreningar och kommun genom åren har utvecklats från biståndspolitik till att vara mer partnerskapslikt. (Undervisningsministeriet, 2008)

Intervjusvaren är inte heller alltid helt tillförlitliga. Det är typiskt för kvalitativa metoder, där man mer fokuserar på informanternas upplevelser och betydelsebildning än på fakta. (Tjora, 2010) En respondent, som är ordförande för en stor fotbollsförening, visste inte om att föreningen var involverad i Finlandsmodellen för hobbyverksamhet fastän koordinatör för FH kunde påvisa samarbetet. I en intervjusituation kan hända att respondenten inte kommer ihåg att nämna all fakta. Det kan också vara så att en ordförande för en stor förening inte alltid är medveten om allt som försiggår inom föreningen.

6.2 Upplevelsen av samarbetet mellan idrottsföreningar och kommun

I intervjuvaren angående upplevelsen av samarbetet fanns det teman som var ofta återkommande. I frågeställningar om vad som fungerar och var utmaningar ligger lyfte representanterna för idrottsföreningarna fram aspekter som ekonomiskt bidrag, utrymmen, kommunikation, rättvisa och jämlikhet. En del av föreningarna var nöjda med dessa aspekter, andra inte. De respondenter som uttryckte tillfredsställelse med flera aspekter, tillhörde idrottsföreningar som hade fungerande träningsutrymmen. Respondenterna som upplevde att idrottsföreningen inte fått tillräckligt med träningstider på grund av konkurrens kring utrymmen uttryckte också missnöje med kommunikationen med kommunen samt upplevde också ojämlik behandling.

Aspekter kring rättvisa och jämlikhet lyftes främst fram från de mindre föreningarna. Flera av representanterna uttryckte att bollsport får stort utrymme i staden. Idrottsföreningar som idkar bollsport är också av de större idrottsföreningarna i staden. Här kan man kanske dra slutsatsen att Mäenpää och Koskis undersökning (2019) om de stora idrottsföreningarnas position i kommunerna kan stämma också gällande M-stad. I den undersökningen konstaterades att det nätverket som finns inom och utanför en stor idrottsorganisation är större än i en mindre förening vilket i sin tur leder till att de stora föreningarna är mera kända och också oftast mer stöd av kommunen och företag i näromgivningen. Från kommunens håll uttrycker man att samarbeten med de olika idrottsföreningarna ser olika ut. I en stad med cirka 90 idrottsföreningar med olika behov är det säkert ett faktum att samarbetsformerna med kommunen varierar.

Tillgängligheten av idrottsplatser har varit en central fråga i det idrottspolitiska beslutsfattandet. (Undervisningsministeriet, 2008; Suomi et al., 2012) Detta märks i M-stad, där bristen på fungerande träningsutrymmen är stor. Bristen på utrymmen leder onekligen till konflikter, vilket kan leda till brist på kommunikation och känsla av orättvisa. Ett problem leder till andra problem, vilket bildar en snöbollseffekt. Däremot kan jag tänka mig att byggandet av hybridarenan även underlättar samarbetsrelationerna, då det kommer att finnas mera funktionella utrymmen för kommunen att erbjuda.

En intressant aspekt som lyftes fram av både kommunens och idrottsföreningarnas representanter var den mänskliga faktorn. Flera respondenter uttryckte att samarbetet fungerar smidigt då man känner varandra från tidigare. I M-stad finns det personer som varit stora stöttepelare för sina idrottsföreningar i tiotals år. Vissa kommunanställda har också varit länge på sina positioner. Det är säkert en betydelsefull men dold aspekt för fungerande samarbetsrelationer mellan föreningar och kommun.

Något som vållar bekymmer både bland representanter för idrottsföreningar och för kommunen är ett minskat intresse av frivilligarbete, vilket även bekräftas i olika källor. Frivillarbetarna har i årtionden utgjort den största resursen i finländsk idrottsföreningsverksamhet och ett minskat intresse för frivilligarbete utgör en faktor som hotar idrottsföreningarnas verksamhet. (Puronaho, 2006; Itkonen et al., 2018; Undervisningsministeriet, 2008). Minskat intresse för frivilligarbete utgör också ett hot mot kontinuiteten i idrottsföreningarna, vilket noterats av kommunens representanter. Eftersom detta verkar ett samhällsligt problem, behöver det säkert åtgärdas på högre nivå. Ifall frivilligarbetarna minskar behövs mera betald arbetskraft, vilket i sin tur ökar på föreningarnas utgifter och därmed minskar deltagarantalet i föreningarna.

Så gott som alla respondenter uttrycker en tydlig åsikt om rollfördelningen bland kommun och idrottsföreningarna. Enligt dem ska kommunen stå för förutsättningarna för idrottsverksamhet och idrottsföreningarna för själva verksamheten. Detta specificeras även i idrottslagen (390/2015) där kommunens uppgift uttrycks bland annat som att stödja medborgarverksamhet och uppföra och upprätthålla idrottsanläggningar.

Finlandsmodellen för hobbyverksamhet lyfts fram som ett av de mest aktuella projekt där kommunen och föreningar samarbetar. Idrottssektorns anställda påpekar att det genom åren kommit och gått många olika slags projekt, vissa har tagit slut och andra bestått. Det finns en uttalad vision om att Finlandsmodellen för hobbyverksamhet ska fortgå kontinuerligt i kommunerna. (Undervisnings- och kulturministeriet, 2020) Alla projekt har sina utmaningar i början, vilket också gäller detta. Dock har projektet bringat stort intresse och gett barn större möjligheter till en kostnadsfri hobby efter skoldagens slut.

6.3 Utveckling av samarbetet mellan idrottsföreningar och kommun

En av de stora aspekterna gällande utvecklingen av samarbetet mellan idrottsföreningar och kommun i M-stad handlar om den kommande hybridarenan, vilket nämnts i avhandlingen flera gånger. Idrottsföreningarna är aktiva parter i planeringen av hybridarenans funktioner och har i olika sammanhang fått framföra sina önskemål. Den kommer att underlätta utrymmesbristen för idrottsföreningarna och därmed också utveckla samarbetet mellan föreningarna och kommunen. Byggandet av hybridarenan nämns både i Livskraftsprogrammet för M-stad 2019–2022 samt i M-stads utvecklingsplan för kultur- och fritidsnämnden 2022–2025.

Förutom utrymmesbristen har både idrottsföreningarnas representanter och de kommunanställda också efterlyst större samarbetsnätverk mellan idrottsföreningar och mellan idrottsföreningarna och kommunen. Detta nämns också som en målsättning i M-stads utvecklingsplan för kultur- och fritidsnämnden 2022–2025.

De anställda inom idrottssektorn i M-stad nämner samhällsproblemet med fysiskt inaktiva kommuninvånarna som något som behöver åtgärdas i samarbete med idrottsföreningarna. Den här önskan stämmer överens med att idrottsföreningar förväntas producera olika slag av idrottstjänster för kommuninvånarna och ta hand om uppgifter som enligt tradition tillhört kommunen. (Koski & Mäenpää, 2018; Itkonen et al., 2018; Kiviniemi & Saarelainen, 2009). Enligt idrottsdirektören i M-stad har idrottsföreningarna till en viss grad hörsammat problemet, bland annat genom att utöka antalet lågröskelgrupper i sin verksamhet.

Förväntningarna på hur samarbetet mellan kommun och idrottsföreningarna skulle utvecklas verkar både variera och vara likadana från vardera håll. Idrottsföreningarna tänker naturligtvis på de logistiska och praktiska arrangemang för specifikt deras förening medan kommunens representanter tänker sig utvecklingen mera helhetsmässigt. Från stadens håll har man hörsammat utmaningarna som förekommer och dessa finns utsatt som målsättningar i stadens styrdokument.

6. 4 Sammanfattning samt förslag till vidare forskning

Resultaten påvisar att samarbetet mellan idrottsföreningarna och kommun sker på olika nivåer för olika idrottsföreningar. Samarbetet upplevs även olika beroende på ifall idrottsföreningarna har funktionella utrymmen och tillräckligt med träningstid. Utmaningar finns, varav de flesta hör till kategorin utrymmesbrist. Detta har hörtsammats och kommer att åtgärdas, vilket även finns nedskrivet i stadens styrdokument. Bristen på intresse för talko och frivilligarbete framkommer också som en utmaning från bägge perspektiven. Idrottsföreningarnas och kommunens perspektiv är annorlunda varandra. Idrottsföreningarnas representanter framställer logistiska, praktiska synpunkter som berör deras föreningsverksamhet medan kommunens representanter ser mer helheter.

Man kunde sammanfatta resultat genom att hänvisa till rubriken för pro gradu-avhandlingen ”Träningsutrymmen och understöd eller fungerande symbios?”. I det stora hela visar forskningsresultatet att träningsutrymmen och understöd uppfattas som det viktigaste i samarbetet mellan idrottsföreningar och kommun. Det slag av samarbete verkar också förekomma i högre grad än partnerskapsliknande samarbete i M-stad.

Jag anser att semistrukturerade intervjuer var en bra forskningsmetod för fallstudien. För att få en bredd på fallstudien kunde jag ha använt mig av enkäter som forskningsmetod. Då skulle jag fått med alla idrottsföreningar i staden. Nackdelen med enkäter är att svaren skulle ha varit ytligare än de svar jag nu fick i intervjuerna. Antalet respondenter (14) anser jag vara tillräckliga för att få ett tillförlitligt resultat. Olika nyanser av teman framkom från de olika informanterna.

Jag kan tänka mig att resultatet kunde stämma också i andra medelstora finländska kommuner, förutom den skriande bristen på träningsutrymmen som berör specifikt M-stad. Det skulle vara intressant att göra en jämförande studie för att se om resultaten i undersökningen kan generaliseras till andra mellanstora finländska kommuner. Eftersom teman som berör idrottsföreningarna är dagsaktuella och det förekommer ett antal artiklar i dagstidningar och medier som berör detta på olika plan, anser jag att det skulle vara relevant att göra fler dylika undersökningar även på högre vetenskaplig nivå.

Källförteckning:

Anheier, H. (2005). *Non-profit organizations. Theory, Management, Policy*. Routledge, Taylor & Francis Group: London

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber: Stockholm

Engeström, Y. (2006). *Kaksikätinen asiantuntijaorganisaatio*. Kansanterveyslaitoksen julkaisuja B: 2/2006: Helsingfors

Fangen, K & Sellerberg, A-M. (2011). *Många möjliga metoder*. Studentlitteratur: Lund

Finlandsmodellen för hobbyverksamhet. (2023). <https://harrastamisensuomenmalli.fi/tietoa> (hämtad 2023-04-15)

Harboe, T. (2013). *Grundläggande metod. Den samhällsvetenskapliga uppsatsen*. Gleerups: Malmö

Ibsen, B. & Levinsen, K. (2017). *Foreningers samarbejde med kommunale institutioner*. Institut for Iraet og Biomekanik, Syddansk Universitet: Odense

Ibsen, B. & Levinsen, K. (2019). *Collaboration between sports clubs and public institutions*. European Journal for Sport and Society: Vol 16, No 2 (s. 187-204)

Idrottslagen 1054/1998. Finlands lag.

Idrottslagen 309/2015. Finlands lag.

Ilmanen, K. (1996). *Kunnat liikkeellä. Kunnallinen liikuntahallinto suomalaisen yhteiskunnan muutoksessa 1919–1994*. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä

Itkonen, H., Lehtonen, K. & Aarresola, O. (red). 2018. *Tutkimuskatsaus liikuntapoliittisen selonteon tausta-aineistoksi*. Valtion Liikuntaneuvoston julkaisuja 2018:6.

Jalonen, H., Lindell, J., Puustinen, A. & Raisio, H. (2013). *Yhteistyön kääntöpuoli – kun itseorganisoituminen epäonnistuu ja ilmaantumisen yllättää*. Hallinnon tutkimus 4/2013, s. 284–300

Kangas, A, Sokka, S., Itkonen, H. & Jakonen, O. (2018). *Aktiiviset osallistujat – Kuntalaiset kulttuuri- ja liikuntapalvelujen kehittäjinä*. Kunnallisalan kehittämissäätiön Julkaisu 13:2018

Kiviniemi & Saarelainen. (2009). *Paikallisten kumppanuuksien monet kasvot: viitekehyksen kehittäminen kansalaistoiminnan ja julkisen sektorin verkostoitumisen tutkimusta varten*. Kunnallistieteen aikakauskirja 1/09, s. 38–45.

Kokko, S & Martin, L. (red.) (2023). *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU- tutkimuksen tuloksia 2022*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:1: Helsingfors

Kommunförbundet. (2019). *Antalet kommuner och städer och befolkningsuppgifter*. <https://www.kommunforbundet.fi/kommunforbundet/informationsprodukter-och-informationstjanster/antalet-kommuner-och-stader> (Hämtad 2022-10-15)

Kommunförbundet. (2022). *Idrotts- och motionstjänster*. <https://www.kommunforbundet.fi/valfard-och-bildning/ungdoms-och-idrotts-verksamhet/idrott-och-motion> (Hämtad 2022-03-20)

Koski, P. & Mäenpää, P. (2018). *Suomalaiset liikunta- ja urheiluseurat muutoksessa 1986–2016*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:25. Undervisnings- och kulturministeriet: Helsingfors

Larsen, A-K. (2009). *Metod helt enkelt. En introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Gleerups: Malmö

Lehtonen. (2017). *Muuttuvat rakenteet-staattiset verkostot. Suomalaisen liikunta- ja urheilujärjestelmän rakenteelliset muutokset 2008–2015*. Likes-tutkimuskeskus: Jyväskylä

Majoinen, K. & Antila, A. (2018). *Miten johdetaan hyvinvoinnin edistämistä kunnissa?* ARTTU2-Tutkimusohjelman julkaisusarja 2018:4. Kommunförbundet: Helsingfors

Mäenpää, P. & Koski, P. (2019). *Suuret seurat suurennuslasin alla*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:20; Helsinki

Pestoff, V. & Brandsen, T. 2006. *Co-production, the third sector and the delivery of public services. An introduction*. Public Management Review, 8(4), s. 493–501

Puronaho, K. (2006). *Liikuntaseurojen lasten ja nuorten liikunnan markkinointi: tutkimus lasten ja nuorten liikunnan tuotantoprosessista, resursseista ja kustannuksista*. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä

Saldaña, J. (2009). *The Coding Manual for Qualitative Researchers. Second Edition*. Sage Publications Ltd: London

Salmikangas, AK. (2004). *Nakertamisesta hanketoimintaan. Tapaustutkimus Nakertaja-Hetteenmäen asuinalueen kehittämistoiminnasta ja liikunnan osuudesta yhteissuunnittelussa*. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä

Statsrådet. (2019). Regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering 2019. Statsrådets publikationer 2019:32: Helsingfors

Statsrådet. (2018). Statsrådets redogörelse om idrottspolitiken. Betänkande KuUB 22/2018 rd – SRR 6/2018 rd

Suomi, K., Sjöholm, K., Matilainen, P., Glan, V., Nuutinen, L., Myllylä, S., Pavelka, B, Vettenranta, J, Vehkakoski, K & Lee, A. (2012). *LIIKUNTAPAIIKKAPALVELUT JA VÄESTÖN TASA-ARVO* Seurantatutkimus liikuntapaikkapalveluiden muutoksista 1998–2009. Undervisnings- och kulturministeriet.

Tjora, A. (2010). *Från nyfikenhet till systematisk kunskap. Kvalitativ forskning i praktiken*. Studentlitteratur: Lund

Undervisningsministeriet. (2008). *Liikkuva ja hyvinvoiva Suomi 2010-luvulla: ehdotus kansalliseksi liikuntaohjelmaksi julkisen ohjauksen näkökulmasta*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2008: 14.

Undervisnings- och kulturministeriet. (2020). *Suomen malli*. Finlandsmodellens arbetsgrupps presentation. OKM050:00/2019

Undervisnings- och kulturministeriet. (2022). *Finlandsmodellen för hobbyverksamhet*. <https://okm.fi/sv/finlandsmodellen> (hämtad 2023-04-15)

Zitting, J., Puustinen, M. & Joensuu, A. (2018). *Kunnat ja verkostot – himmeitä, hirveitä ja hässäkkää*. I J. Lamintakainen & S. Laulajainen (red.) *Kohti vaikuttavaa päätöksentekoa ja johtamista hyvinvointipalveluissa* (s. 60–72). Kuopio; Grano Oy.

Dokument från M-stad:

Från stadens hemsida:

Bidrag för idrottsverksamhet, 2021

Bildningsnämnden, 2021

Motions- och idrottsföreningar, 2021

Andra styrdokument:

Kultur- och fritidsnämndens utvecklingsplan 2022–2025, 2022

Livskraftsprogram 2019–2022, 2019

Stadsstrategi 2022–2025, 2022

Bilaga 1

Intervjuguide, semistrukturerade intervjuer

Basfrågor till idrottsföreningarnas styrelseordförande:

Hur stor är er förening?

Hurdan verksamhet satsar ni på?

Hur stor del av verksamheten sköts av frivilliga/anställda? Målsättningen för idrottsföreningen?

Basfrågor till kommunens representanter:

Vilken är målsättningen för motions- och idrottsverksamhet i M-stad?

Hurdan budget har idrottstjänsterna i M-stad? Hur många anställda?

Vilken samhällsnytta anser du att idrottsföreningarna har i staden?

Allmän fråga: Hur fungerar samarbetet mellan kommun och idrottsföreningar i M-stad?

Fortsättningsfrågor:

Kommunens uppgift är ju att erbjuda plattformar till idrottsverksamhet till invånarna:

Vad tycker du är en bra ansvarsfördelning för motions- och idrottsverksamhet mellan kommun/förening?

Hur ser det konkreta samarbetet ut med kommunen/idrottsföreningarna? Vilka slags projekt samarbetar ni med? Finlandsmodell för hobbyverksamhet?

Tycker du att ett samarbete med kommun kräver avlönad arbetskraft i idrottsföreningarna?

Vilka förväntningar/krav har ni på den andra parten (kommun/idrottsföreningar)?

Den kommande hybridarenan – vem har avgjort vilken funktion hybridarenan ska ha? I vilken utsträckning har kommunen hört användarna?

Fråga till **idrottsföreningarna**: På vilket sätt har ni fått påverka vilka funktioner hybridarenan ska ha?

Hurdana utmaningar finns det i samarbete mellan idrottsföreningar/kommun? Hur skulle man kunna utveckla samarbetet ännu mer?

Hur skulle man kunna utveckla motions- och idrottstjänsterna ännu mer i M-stad?

Fråga till **kommunens representanter**: Hur ser samarbetet med idrottsföreningarna ut jämfört med samarbetet med andra ideella föreningar i staden?

Fråga till alla: Vad tycker ni det har för samhällsnytta med aktivt idrottsliv i M-stad med tanke på image i staden?

Bilaga 2

Intervjuguide, semistrukturerade intervjuer

Frågor till koordinatör för Finlandsmodellen för hobbyverksamhet:

Basfrågor:

Hur stort är Finlandsmodellen för hobbyverksamhet i M-stad? Hur många skolor deltar? Hur många föreningar deltar? Vilka föreningar är aktiva – hur många idrottsföreningar och hur många av andra sorts föreningar?

Hurdan verksamhet erbjuder Finlandsmodellen för hobbyverksamhet i M-stad?

Hurdan budget har projektet? Hur många anställda?

Har du samarbete med andra koordinatörer i andra kommuner?

Fortsättningsfrågor:

Vad finns det för styrkor i Finlandsmodellen för hobbyverksamhet, vad är bra med det?

Vad finns det ännu för utmaningar eller utvecklingsarbete i själva projektet? Hur skulle man kunna utveckla projektet ännu mer?

Hur fungerar Finlandsmodellen som mellanhand mellan föreningar och kommun? Hur tycker du samarbetet har fungerat?